

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
Published every Friday by the
LITHUANIAN SOCIALIST FED-
ERATION OF AMERICA
[Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠIS
"KOVA"
Liepa kas Pėntydėia. Leidžia
LIETUVIŲ SOCIALIZISTŲ SA-
JUNGA AMERIKOJE
Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Nr. 36.

Philadelphia, Pa., S d. Rugsejo (September), 1911 m.

Metas VII

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1905, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA.

TURINYS.

L. F. d' M. R.	Valdžios tobulinasi	429
Karalius	Vyrai, rengimės	430
Žymontas	Laikraštinių susivažiavimas	430
"	Savotiški idealistai	431
"	Naštos, darbininkų nešames	432
P. Kovas	Iš kur imasi pelnas	433
L. F. d' M. R.	Socializmo trupiniai	434
APŽVALGA		434
AMERIKA		435
UŽSIENIS		436
DARBININKŲ GYVENIMAS		437
IŠ DRAUGIJŲ GYVENIMO		438
MOTERŲ SKYRIUS:		
	Iš moterų judėjimo	438
	Mano patėmėjimas	438
SAJUNGOS REIKALAI		438
	Rezoliucija linkui nacionalizmo	438

THE LITHUANIAN
WEEKLY

"KOVA"

PUBLISHED EVERY
FRIDAY BY THE

Lithuanian Socialist Federation of America

K. VIDKAS, Editor

A. ŽYMONTAS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES

PRENUMERATA

One year	\$2.00	Vieniems metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešioms mėnesiams	1.00
Three months	.50	Trims mėnesiams	.50

ADVERTISEMENT RATES ON
APPLICATION.

APGARŠINIMŲ KAINOS ANT
UŽKLAUSIMO.

"KOVA"

1815 E. Moyamensing Ave.

Philadelphia, Pa.

Telefonas, Keystone, Main 2958.

Revoliucijos Gimimo Momentas.

NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveikslas perstato Revoliucijos gimimo momentą: sukylimą liaudies prieš cariską valdžią. Paveikslas didumas 14X16 colių, prekė su prisitintu 20c., daugiausia imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodama todėl taip pigiai, kad norime praplatinti tarpe darbininkų klasės revoliucijoniską mintis.
- Norintielei turėt ūl paveikla kreipkitės į "Kovos" Administraciją.

Platinti 'Kova' - pelnas

NEABEJOJAME, kad kiekvienas draugas, prisigulintis prie Lietuvių Socialistų Sąjungos, tos vienintelės lietuvių darbininkų organizacijos Amerikoje, kuri pasiskyrė sau už tikslą skleisti į skriaudžiamų darbininkų minią socializmo idėją ir nori koku nors būdu prisidėti prie to prakilnaus, idėliško ir daug pasišventimo reikalaujančio darbo.

Skleisti socializmo idėją galima įvairiais būdais. Bet parankiausiai yra — platinant «K O V A». Dabar, kuomet

«K O V A» — drąsiai galima sakyti — pilnai atsako savo tikslui, būtina pereiga kiekvieno sąjungiečio yra platinti ją.

Tam atsirado puiki proga. Pagal nutarimą P. K-to, «KOVOS» administracija išleido tam tikras *Prenumeratos Kortas*. Tos kortos parduodamos kiekviena po 25 c. Bet platinimui pirkti reikia nemažiau kaip už \$1,00, o už tai gaunama penkis kortas. Tokiu būdu platintojas pelno 25 centus. Už vieną prenumeratos kortą «KOVA» siunčiama šešias savaites.

Panašiai platina savo laikraščius ir kitų tautų socialistiškos organizacijos. Tai kodėl gi ir mes negalime panašiai daryti? Toks darbas atneš daug naudos Lietuvių Socialistų Sąjungai, mums patiems ir liaudžiai. Bandykim pasidarbauti.

Draugai! Nuosirdžiai kviečia Jus «KOVOS» administracija, vardan mūsų prakilnaus ir didelio darbo, tuojau užsisakyti *Prenumeratos Kortas* ir progai pasitaikius, parduvinėti ir platinti «KOVA», o sykiu ir socializmo idėją.

«KOVA», 1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

HASSAN

Korkiniais špicais
CIGARETAI

Pamąstyk apie juos! Dešimts Korkiniais špicais cigarečių, iš gerai prinokusių sveikų tabako lapų už 5 centus! Didelę svarbą ir atydą dėk ant tų cigarečių. Jų gerumą liūdija daugmetinis išgyvenimas, patyrimas išdirbime ir tikrumas tavoro. Parsiduoda kiekvienoj krautuvėj.

The American Tobacco Co.
111 Fifth Ave., New York City

Dr. KOLER, LIETUVIS GYDYTOJAS

Yra tai vienatinis gydytojas Pittsburgje, diplomuotas Varšavoje, kuris turi suvirš 15 metų išbandymo gydyme visokių ligų. Išgydo visokias ligas, nepaisant iš kokios priežasties paeina, kaip to: Naktinius Trotilimus Sėklos, Syfilio, Triperio, Vyrishkos pajegos, taipgi gydo Savvališkas ligas. Jojo specialiskumas yra gydymas užsenėjusias ligas Nervų, Reumatizmo, Plaučių uždegimo, Nupuolės silpnybės ir Kraujo nubėgimą Užsenėjusias ligas kad ir nuo tėvų paeinančias. Per laiškus negydau.

Dr. KOLER 638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
Adinos: nuo 9 iki 5 vakare. Nedėlioj nuo 9 iki 4 p.p.

PARANKIAUSIAS DARBO ZMONEMS LAIKRAŠTIS

"RANKPELNIS"

Leldžiamas L.S.S. Didžiojoj Britanijoje. Eina kas 2 savaiti. "RANKPELNIS" stovedamas ant darbininkiskųjų reikalų sargybos, rupinas suteikti žinias apie darbininkų judėjimą valriuose kraštuose. "RANKPELNYJE" tilpsta apart žinių ir moksliski straipsniai, apsakos, statistikos ir t. t. In šita skyrių rašo įzymesniejie Europos lietuvų rašėjai. "RANKPELNIO" kaina: metam \$1.00 pusei metų 50c, trims mėn. 25c. Pinigus ir laiškus reikla siųsti šiuo adresu:

"Rankpelnis" Lily Bank, Bellshill SCOTLAND

Reikalaudamas numerio pažidirėti įdėkite stampą už 2c.

Dr. Ignotas Stankus

Bell Telephone Dickinson 3757 w.

Dėl daktariškos rodos galima atsišaukti pas Dr. Ign. Stankų per telefoną ar laišku ir iš kitų šteitų, taipgi Kanados.

— Vienatinis tikras daktaras-lietuvis Philadelphijoje —

Jis yra pabaigęs augščiausias ir jau paskutinius daktariškus mokslus. Buvo miestavų daktaru mieste Indianopolis Mokėsi ir praktikavojo *The New York Post Graduate Medical School and Hospital*. Visi jo paliudijimai išstatyti yra ofise, kur kiekvienas atsilankęs gali juos matyti.

Dabar įrengė savo locną ligonbutį Philadelphijoje ir tame pačiame name padirbo puikią *medikaliską kliniką* su laboratorija, elektriskas mašinas ir apšieką su geriausioms gyduolėms. Cia visi ligoniai atranda teisingą pagelbą, išsigydo ir palieka sveiki. Štai ką liūdija patys ligoniai:

„Nuo visokių spuogų ir išbėrimų, ant veido ir kaklo ir viso kūno, taipogi nuo kitu odos ir kraujo ligų, nera geresnio daktaro, kaip Dr. I. Stankus. Daug daktarų atlankiau, bet nei vienas negalėjo išgydyti.“ Taip kalba Jos. Švilpa, 1011 Carlton St., Philadelphia, Pa.

„Šiuomi viešai išroiškiu savo širdingą padėką Dr. Stankui už išgydymą nervų ligu ir sugražinimą vyriškumo, kuriu kiti daktarai atsisakė išgydyti. Ir visiems su slaptomis ligomis patariu kreiptis pas dr. Ig. Stankų, o nepasigailėsite savo žygio. A. Zmudzen, Salem, Mass.

57 Pingree St. Dr. Ig. Stankus. 1325 S. Front St., Phila.

John Akuotaitis, Montreal, Que. Canada, rašo: „Meilutis gydytojau. — Šešta diena, kaip gavau nuo Tamstos liekarstas ir vartuju sulyg užrašo, jau negaliu atsidekoti Tamstai iš džiaugsmo da tik pusę liekarstu sunadojau bet jau visas sustiprėjau ir baigiu gyti. Daugiau neturiu ką rašyti: nes jau nereikalauju daktariškos pagelbos. Ta įkiri liga, kuri taip daug prikankino mane ir kurią kiti daktarai laikė už neišgydomą, dabar jau baigia gyti. Ačiū Tamstoms už pigų ir greitą išgydymą.“

Išgydau pasekmingai ir ant visados nuo:

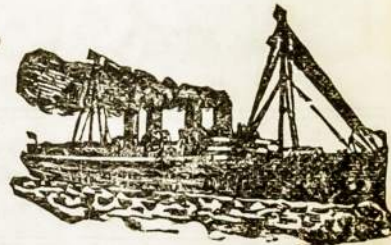
reumatizmo, skaudėjima šonų, sanarių kaulų, strėnų, koju, pečių, nuo visokių kraujo ligu užkrečiamu lytišku ligų, triperij, šankerij sifilij, užkietėjima ir nedirbima vidurių, išbėrima, niežėjima ir augima ant veido ir kūno visokių spuogų, dėdervinių ir slinkimą plauku, galvos skaudėma, širdies, inkstu, kepenų ir plaučių ligas, visokias nervų ligas neuralgija, drėbėjima sanariu, greitą supykimą, negalėjimą miegoti ir išgastį, greitą pailsimą, sunkų kvėpavimą, peršalimo slogas ir nusilpnėjimą sveikatos, visokias moterų ligas skausmingų ir nelegulerišk mėnesinių tekėjimą ir gumbo. Išgydau su operacija rupturą, apendesitis, vėžį, skilvyje augančius akmenis visokius skadulius, guzus (tumors), kepenų, inkstų ir pūslės. Darau operacijas ant gyslų kaulų nervų, smegny, moterų ir vyrų gimdančių organų, pritrauktas kojas ir rankas atitaisau ir padarau sveikas. Taip gi daro operacijas ant nosies, akių ir gerklės.

Dr. Ignatius Stankus, M. D. 1220 So. Broad Street, Philadelphia, Pa.

Ofiso valandos: nuo 9 iki 12, nuo 2 iki 4, ir nuo 6 iki 8 vakare. Šventadieniais nuo 1 iki 5 popiet.

M. Rosenbaum,

SENIAUSIA
Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų. Išmaino pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikiety į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

Valdžios tobulinasi.

TRIS savaitės atgal Anglijoje įvyko gana didelė politiška permaina šalies rėdyme — parlamente liaudies atstovai aprubežlavo ponų atstovų balsą. Toji permaina įvyko be kraujo praliejimo. Tokia permaina ki-toje šalyje, pav., Rusijoje, nebūtų apsiėjusi be kraujo praliejimo. Bet, pirm negu kalbėsime apie tos permainos svarbą, mes turime nors paviršutiniškai susipažinti su valdžių reikaliniu, jų formomis ir tų formų vystymusi.

KAM VALDŽIA REIKALINGA.

Valdžia visų pirma yra tam, kad ginti savo šalies gyventojus nuo svetimšalių užpuolimo. Pav., valdžios pereiga yra ginti savo gyventojus nuo užpuolimo necivilizuotų tautų. Valdžios pereiga taipgi netik ginti nuo svetimšalių užpuolikų, bet ir apsaugoti savo piliečius nuo visokių niekadėjų, kurie užpuldinėja ir apiplėšia žmones, idant patys galėtų gyventi be darbo. Valdžios pereiga yra pakelti savo piliečių apšvietą, statant mokyklas, apmokant mokytojus ir suteikiant progą šalies piliečiams uždyką mokintis tose mokyklose. Valdžios pereiga yra taipgi palengvinti žmonėms visokiais būdais susinešti, susižinoti, susitikti. Tam tikslui valdžia išveda telegrafo ir telefono linijas, įsteigia krasą, budavoja vieškelius, gelžkelius ir laivus. Valdžia turi rūpintis taipgi išrišti iškilančius tarp piliečių nesuipratimus. Žodžiu sakant, valdžios pereiga yra apsaugoti savo piliečius nuo visokių užpuolimų ir rūpintis jų gerbuvlū.

VALDŽIŲ FORMOS IR IŠSIVYSTYMAS.

Žmonės jau nuo senųjų gadynių, idant apsiginti nuo žvėrių ir pašalinių žmonių ir lengviau įgyti maistą, susiorganizavo į dideles šeimynas, vėliaus šeimynos susijungė į padermes (tribe), o vienos ir tos pačios tautos padermės susijungė į viešpatystę po viena valdžia. Tokia viešpatystė turėjo valdoną, kurio valdžia buvo nleke-no neaprubežiuta, ir jis galėjo pasielgti su savo pavaldiniais, kaip jam patiko. Jis ėmė taksas nuo žmonių, kada tik jam reikėjo. Buvo augščiausioju teisėju. Prasikaltusias arba jam netinkamas ypatas galėjo nubausti mirčia ir jo niekas už tai negalėjo pašaukti atsakomybėn. Tokiu būdu, tokis valdonas buvo dievu ant žemės. Vadindavo jį dievo pateptiniu ir liaudis garbindavo jį, kaipo dievo vietininką. Tokia valdžia vadinasi *autokratiška*, o valdonas *absolintišku monarchu* (neaprubežiutas valdonas, kuris įgyja sostą nuo savo tėvo). Tokia valdžia šiandien randasi tik tai pas tulas mažai civilizuotas tautas, galime sakyti, ir Rusijoje.

Monarchui visuomet reikėdavo pinigų, todėl uždėdavo tak-sas. Tokių taksų buvo gana daug, dažnai nuo žmonių jis paimdavo trečią dalį, kaip kada ir pusę viso to, kas užderėdavo arba jie uždirbdavo. Tokiam baisiam išnaudojimui pradėjo priešintis visų pirma didžiunai. Monarchas turėjo nusileisti, ir, norėdamas taksas uždėti, sušaukdavo įžymiuosius didžiunus ir apkalbėdavo dalyką. Tokiu būdu jau nebe vienas monarchas sauvališkai valdė, bet buvo jau maž—daug aprubežiutas didžiunų. Tokia valdy-mo forma vadinasi *aristokratiška* (didžiunų valdžia).

Dar vėliau ir pati liaudis susiprato ir pradėjo reikalauti, kad ir jos balsas būtų išklauskas. Išky valdonai priešinosi tokiam liaudies reikalavimui, bet paskui tulose vietose nusileido ir liaudžiai buvo daleista turėti balsą išdirbime šalies įstatymų, per jo-sios išrinktus atstovus. Jei kur valdonai vis priešinosi, tai liaudis per revoliuciją privertė valdonus pasiduoti. Žmonių atstovų susi-rinkimas vadinasi *parlamentu*. Kadangi visi šalies piliečiai dali-nosi į dvi viena kitai priešingas klisas, tai ir palamente ponų at-stovai nenorėjo būti drauge viename rume su prasčiokų žmonių at-

stovais, todėl ir parlamentas dalinosi į du rumus, — *viršutinį*, ku-riame liaudies išnaudotojų atstovai susirinkdavo, ir *apatinį*, kuria-me liaudies atstovai susirinkdavo. Vienok valdonas turėjo dar gana didelę galę; jis galėjo atmesti jam nepatinkančius parlamento priimtus įstatymus, ir paskirdavo ministerius, kurių pereiga buvo įvykdyti įstatymus gyveniman ir rėdyti visos šalies reikalus. Po-piera, ant kurios buvo parašyta įstatymai, kad valdonas turi tar-ties ir su liaudžia, vadinasi *konstitucija*, o tokia valdymo forma va-dinasi *konstitucionališka monarchija*, valdonas—gi *aprubežiutu mo-narchu*.

Laikui bėgant, parlamentas pradėjo neužsitikėti ir valdonui nei įstatymų išpildyme, nei šalies rėdyme, bet pradėjo reikalauti, kad parlamentas patsai galėtų paskirti ministerius, kurie pildytų liaudies atstovų norą. Toliaus monarchams tapo atimta teisė at-mesti parlamento priimtus sumanymus. Tokiu būdu parlamentas liko netik įstatymų gamintoju, bet ir išpildytoju, o valdonas yra tik tai pagal vardą valdonu, lošančiu mumijos rolę. Dėl parlamen-to norų vykdymo gyveniman yra *ministerių kabinetas*, arba ministe-rija. Ministerija visada susideda iš žmonių, kurie išreiškia parla-mento didžiumos norus ir nuomones. Visi ministerijos darbai yra po parlamento kontrole. Jei ministerija sumano kokį plianą, tai suteikia jį parlamentui; jei pastarasis priima, tai lieka įstatymu, bet jei atmets, tai ministerija rezignuoja (atsisako nuo savo peri-gų pildymo). Jos vietoje susiformuoja (susitveria) kita, už kurią stovi parlamento didžiuma. Bet atsitikime, jei ministerija many-tų, kad tai ji yra teisinga, o parlamentas, atmesdamas jos sumany-mą, pasielgė neteisingai, tai ministerija gali atleisti tą parlamentą ir apšaukti naujus rinkimus į parlamentą. Jei ir naujai išrinkta-sis parlamentas atmets ministerijos planus, tuomet ministerija tu-ri pasitraukti. Tokia valdžios forma vadinasi *parlamentariška val-džia*.

Pagaliaus, kaip kur liaudis ant tiek susiprato, kad pamatė, jog nėra visai reikalo laikyti karalių, kuris su visa savo didžiaja šeimyna bereikalingai daug pinigų išėikvoja. Bet išpildymui tų pereigų, kurios dar liko karaliui, išrenka ant žinomo laiko tam tikrą žmogų, kurį vadina *prezidentu*. Prezidentas tankiai turi to-kią—pat galę, kaip kad monarchas, o kaip kur, pav., Šv. Valstijų, net didesnę. Bet tikruoju įstatymų davėju yra parlamentas. To-kia valdžios forma, kur visai nėra monarcho, vadinasi *respublika*.

NAUJAS ŽINGSNIS PRIE DEMOKRATIŠKUMO ANGLIJOJE.

Kaip jau augščiau minėjome, parlamentai susideda iš dviejų rumų. Tokia parlamento tvarka dar iki šiam laikui, su mažais išėimais, visose šalyse užsiliko. Tokia tvarka, žinoma, yra visai neteisinga, ką mes matysime iš žemlau paduodamo atsitikimo An-glijoje.

Anglijoje įstatymu gali likti tik tai tas sumanymas, kurį prii-ma abudu parlamento rumai. Bet, kadangi tųdviejų rumų atsto-vai atstovauja visai skirtingas klisas, tai dažnai atsitinka, kad viršutinis rumas, t.y. ponų, arba lordų (House of Lords) ne-užtvirtina apatinio arba žmonių atstovų (House of Commons) rumo priimtų sumanymų. Taip va, apie porą metų atgal apatinis rumas priėmė sumany-mą, kad taksos turi but mokamos nuo turto. Įvykus gyveniman šiam sumanymui, didesnė dalis taksų būtų gu-lusi ant turčių, todėl, žinoma, lordų rumas atmetė tą liaudies at-stovų rumo priimtą sumany-mą. Taip—pat lordai padarė ir su ki-tais sumanymais. Taip atsitikus, Anglijos valdžia atleido parla-mentą (kuris, jei viskas gerai eina, yra perrenkamas tik tai kas septyni metai) ir apskelbė naujus rinkimus. Naujuose rinkimuo-se irgi daugiausia liberalų tapo išrinkta, taigi ir vėla prasidėjo ko-va. Bet dabar jau kova buvo vedama, idant aprubežiuoti lordų rumo teises, taip kad lordų rumas tegalėtų tik išreikšti savo nuo-monę, o niekad neatmesti apatinio rumo nutarimus; juk tai yra

Telephone Dickinson 2757 w.
ariškos rodo galima atlaikauki
gn. Stankų per telefoną ar laiš-
itų šteitų, taipgi Kanadon.
avis Philadelphiaj —

us daktariškus mokslus. Bevo
ir praktikavojo *The New York*
si jo palidujimai išstatyti yra
ti.

lphijoj ir tame pažime name
rija, elektriškas mašina ir ap-
ai atranda teisingų pagolus, iš-
ligoniai:

ir kaklo ir viso kūno, taipgi
daktaro, kaip Dr. I. Stankun
ijo išgydyti." Taip kalba Jon

GARBUS DAKTARE: meli
randu žodžių padėkavimu
Tamistai už išgydymą skau-
dėjimo bonuose ir po lėtinis
gelimo strėnų ir akumamir-
gų mėnesinių, kurių kiti vi-
si daktarai neapalėmė gydy-
ti. Bet Tamistos operacija
kaip ranka atėmė kančijas
nuo mangs. Ela Malimady

1325 S. Front St., Phila-

aso: „Melutis gydymas—
ir vartoju sulgy užraš, jau
usg liekarstu sumadėju bei
turiu ką rašyti: nes jau ma-
duri taip daug priankėtu
dabar jau baigis gyti. Aš

visados nuo:
strėnų, koju, pečių, nuo
erį, šankerį sifių, užkietėj-
ugima ant veido ir kitos vi-
os skaudėma, žirdis, intes-
neuralgij, drebejima, man-
į, greitai pailsima, ma-
tatos, visokias moterų ligas
r gumbo. Išgydau su ope-
akmenis visokius sindaktis,
operacijas ant gyvių kanki-
pritrauktas kojas ir ma-
racijas ant nosies, akių ir

So. Broad Street,
iladelphia, Pa.
nuo 6 iki 8 vakare.
iet.

linijų laivų.
cija į visas ša-
iai ir pigiai.

ety.
gėtinų Valstijų

phia, Pa.

didelė neteisybė, kad atstovai mažo skaitlūs žmonių, susidedančių iš dvarponių, fabrikantų, vertelgų ir kunigijos gali atmesti nutarimus, priimtus šalies gyventojų didžiumos atstovų. Lordai gana aštriai priešinosi, bet galų-gale, bijodami, kad Anglijos karalius, per prikaltėjimą ministrų pirmininko Asquith'o, nepaskirtų naujus lordus, kurie sutiktų, kad jiems teisės būtų aprubežiuota, nusileido ir sutiko sau teises susisiaurinti. Taigi dabar Anglijoje liks įstatymu kiekvienas sumanymas, kuris bus priimtas žmonių atstovų rume. Tokiu būdu Anglija panaikino faktiškąją galę savo viršutinio rumo, kuomet toluse didelėse respublikose, pav., Francijoje ir Suv. Valstijose, dar tebėra viršutiniai rumai, kuriuose sėdi tikri išnaudotojų atstovai ir priešinasi kiekvienam įstatymui, žadančiam liaudžiai nešti gerą.

KOKIA VALDŽIOS FORMA YRA GERIAUSIA.

Vienok ir visose mūsų apžvelgtose progresyviausiose valdžios formose visgi dar neišsireiškia tikrai liaudies noras: Rinktieji atstovai dažnai gali priimti nutarimą prieš liaudies norą. Taigi šioje galdnyje nekuriame veltose jau naudojama dar kitokis, pilnesnės įstatymdavystės būdas, kaip va: visi svarbesni parlamento priimti nutarimai paleidžiami apkaltėjimui ir nubalsavimui visos šalies piliečių. Tokie nutarimai tik tada lieka įstatymais, kada tampa liaudies užtvirtinti. Jei kokia dalis piliečių padaro tulą naują sumanyką, tai tie piliečiai, surinkę (įstatymo reikalaujamą) skaitlių parašų, paduoda šalies nubalsavimui. Tokį įstatymų gaminimą ir sumanyką vadinama *referendumu* ir *inicijativa*.

Socialistai irgi reikalauja, kad referendumas ir inicijativa būtų visose šalyse, ir tas bus, kaip greit darbininkai susipras ir paims į savo rankas valdžią. Tuom tarpu visi reakcijos ir išnaudotojų apaštalai šaukia, kad žmonėms, kurie nėra galutiniai apsišvietę, negalima duoti referendumo; esą, jie nesupras, kaip juo naudotis — suprask, neduos išnaudotojams dešimts odų nuo savęs lupti. Tegul san šaukia. Progresas eina savo keliu, ir žmonės paims į savo rankas valdžią, visai nepaisydami tų darbininko išnaudotojų apgynėjų, nepaisydami jų svirpliško čirškimo.

L. F. d' M. - R.

VYRAI, RENGKIMES.

Juodoji kapitalistų armija su atžagareiviškais šalies laikraščiais, su visokios rūšies detektivais, teisdariais ir gaujomis žemesniųjų dykaduonių-siurbėlių, stato visas savo pajiegas, idant nuslopinti augantį darbininkų judėjimą, išgriauti uni jas ir darbininkiškas-politiškas organizacijas bei partijas.

Varytojūm to pragaištingo darbo yra kapitalizmas su savo neskaitlingais valdonais; dauguma gi tos armijos «veikėjų» tai vergai, šuneliai, nuolankiai pildanti bjauriausius savo viešpačių darbus. Turėdami savo rankose valdžią, jie kovoja su darbo organizacijomis, neatsizvelgdami ant jokios atsakomybės ir vartodami bjauriausius įrankius!

Štai turim po akių išvogimą brolių McNamarų iš Indijos valst., kuriuos dabar laiko Los Angeles kalėjime. Ir ką tai tas reiškia? Tai paprastas kapitalistų ir jų užtarėjų kovos budas, kokį jie vartoja, kada nori sukelti visuomenės neapykantą prieš darbo žmonių vadovus, prieš visus tuos, kurie kovoja už žmogiškas teises.

Garsus kapitalistų «muzikantas» Los Angeles generolas Otis, savininkas laikraščio «Times», kaip pradeda išsiaiškinti, pasamdė valkatas, kad dinamitu suardytų «Times» spaustuves, idant, tokiu būdu, visokiems detektivams Burns'ams

duoti proga užmesti tą baisią demę ant ramiių darbininkų vadovų. Taip kapitalistai pasielgė su McNamaroms, taip jie elgiaisi su visais darbininkais, drįstančiais kovoti už savo teises.

Su McNamaromis daryta begaliniai tyrinėjimai ir galop 10 spalio (October) šių metų paskirtas teismas, kuris turės nuspręsti, kas kaltas «Times» buto išdinamitavime; ar McNamaros, ar pats Otis. Vienoj pusėj stovės kapitalistų bernai, o kitoj susipratę darbininkai. Kapitalistai turi pinigų ir valdžią, darbininkų gi vienintėliu ginklu bus tik parodymas teisybės, — vienybės, kuri vienija vienon kruvon visus susipratusius darbininkus. Kapitalistai noliai rengiasi prie tos dienos ir renka visokius valkatas, kurie galėtų liudyti apie suimtųjų «kalėjų». Darbininkų gi vadai kelia eikštėn visas kapitalistų, policijos ir detektivų šunybes, idant parodytų visuomenei, katroj pusėj teisybė. Svarbiausiu faktorium parodyme teisybės yra plačiai žinomas darbo žmonių laikraštis «Appeal to Reason», kurio korespondentas George H. Shoaf daugiausiai pasidarbavo tame dalyke.

Bet kapitalistai? Jie tik tēmija, kas bandys jų šunybes visuomenei nurodinėt, aiškinti, ir tą tuojaus žudo! Štai laikraščiai praneša liudną naujieną, jog minėtas George H. Shoaf «prapuolė», t. y. pateko juodųjų veikėjų nagnosna, kurie, matyt, prašalino jį iš savo kelio arba nužudė.

Ir štai 10 spalio bus diena teismo, diena — visuotino protesto — protesto, kuris parodys valdančiąjai kliajai, jog jos šunybėms ir klastoms netolimas galas...

Ir jų dienos suskaičytos...

Bet ką gi mės, lietuviai, kaip darbininkai, privalome daryti tame atvėjyje? Mės, susipratę darbininkai, privalome rengtis ir kitus rengti, idant, jeigu teismas neteisingai teis brolius McNamaras, mokėtume pridėti savo protesto žodį prie to milžiniško susirėmimo tarp kapitalo ir darbo ir parodytume pasauliui savo vienybę su viso pasaulio darbininkais.

Taigi, vyrai, rengkimės! Atkartoju, rengkimės prie 10 spalio!

A. J. Karalius.

Laikraštinių susivažiavimas.

Lietuvių Soc. Sąjunga nei susivažiavime, nei referendumu negaliojo nieko, kas galėtų atstovauti Kovą visų Amerikos lietuviškų laikraštinių susivažiavime. Bet dalyvauti tokiam susivažiavime geistina. Todėl Kovos personalas nusprendė pasiųsti korespondentą. Tuo korespondentu teko buti man. Taigi čia ir paduo du sutraukoj žinias iš to susivažiavimo.

Antras laikraštinių susivažiavimas įvyko 28, 29 ir 30 d. rugpjūčio (August) 1911 m. Scrantone, Pa. Dalyvavo šie laikraščiai: Lietuva — Hartmanavičia ir Lalis, Katalikas — Brandukas ir Tananevičia, Vien. Lietuvinkų — Paukštys ir Širvydas, Tėvynė — Račkauskas, Laisvoji Mintis — Dr. Šliupas, Darbininkų Viltis — Šliakys, Dagis — Brandukas, Birutė ir Allg. Lit. Rundschau (iš Prusų) — Vanagaitis.

Susivažiavimą atidarė p. Paukštys 28 d. rugpjūčio 10 val. ryte. Tvarkos vedėjais išrinkta: pirm. Širvydas (kuris nemokejo vesti — nei biskučio neprisilaikė parlamentariškų taisyklių), sekretorium Lalis.

Vanaga
naudojosi ir
Brandu
dakcijas (b
kant: iškėl
Pašalie
tis, Menku
Persko
kuris vien
niekas nep
Skaitų
Vilniaus,
laiška prie
toriškas, t
— po ilg
ko maž-d
susivažiav
mus «svėc
jiems mai
e) Kovą
stebli, ka
Bet, jei
ju, tai
testo, bet
I lai
talikas i
siimti ir
Iete
kais išp
Išd
ūmai iš
vams ar
Nul
apie ap
prizadė
Išr
raščių
kys. I
laikrašč
visų lai
tulų ap
Ne
tikro pu
Kn
Išg
knogas
Die
Lai
Išj
po 1 dol
Par
tas iš: I
Išj
ce-pirm
Koi
kad prie
Sus
Pri
snius, p
pyvardž
Ap
rodo. Š
tai šis s

Vanagaičiui nutarta suteikti tik patariamąjį balsą (bet jis naudojosi ir balsavimo teise).

Brandukui nutarta suteikti du balsus: už *Kataliko* ir *Dagio* redakcijas (bet jis naudojo savo du balsus tik vieną sykį; kitaip sakant: iškėlė dvi rankas, o balsas buvo vienas).

Pašaliečiai svečiai buvo šie: Želvis, A. Grybiutė, Dr. Matulaitis, Menkutis ir Martusevičia.

Perskaityta pirmojo laikraštinių susivažiavimo protokolas, kuris vienbalsiai priimta, ir pasirodė, kad iš buvusių nutarimų niekas nepildyta.

Skaityta laiškas: nuo Michelsono, Liet. Mokslo Draugijos iš Vilniaus, Dr. Graičiuono, Lukošiaus, dantisto Zimonto (šį Zimonto laišką pridavė Širvydas ir turiu pasakyti, kad tas laiškas labai istoriškas, tik gaila, kad to nabago įpumpuotas triušas nuėjo niekais — po ilgokų debatų laiškas atmesta. Turinys—branduolys to laiško maž—daug toks: a) *Kovą* ir *Kelėvį* nepriimti į laikraštinių susivažiavimą; b) paduoti juos į teismą už rašinėjimą apie žinomus «svečius»; c) nepripažinti juos už laikraščius ir nesiuntinėti jiems mainais kitų laikraščių; d) *Kovai* ir *Kelėviui* padaryti galą; e) *Kovą* ir *Kelėvį* pavadino juodašimčių laikraščiais. Ant galo pastebi, kad jam (dant. Zimontui) mažai patyrusiam taip išrodo. Bet, jei *Kova* su *Kelėviu* — kaip jis rašo — iškovojo ant žemės rojų, tai ir jis prisidės). Laiškas priimta apsvaistymui be pro testo, bet vėliau, kaip minėjau, atmesta.

Į laikraštinių draugiją pernai įmokėjo: *Lietuva* 35 dol., *Katalikas* 105 dol., *Vien. Liet.* 35 dol. Nutarta tuos pinigus atsiimti ir mokėti iš naujo lygiai su kitais laikraščiais.

Išteigimas bankų Lietuvoj, sujungiant juos su Amerikos bankais išpirkimui dvarų, — negalimas.

Išdirbimui vienodos terminologijos komisija pranešė, kad taip ūmai išdirbti terminologiją negalima. Palikta tas dalykas žinovams ant toliau.

Nutarta išversti, kiek galima sutrumpinant, Adams veikalą apie apgavimus apgarsinimus ir patalpinti laikraščiuose. Išversti prižadėjo K. Šliupas.

Išrinkta komisija surinkimui iš liaudies faktų apie visus laikraščių apgarsinimus. Komisijoj: Dr. Šliupas, Tananevičia ir Šliakys. Komisija turi padaryti tam tikrus atsiliepimus ir paduoti į laikraščius. Ta komisija bent 4 sykius į metus privalo peržiūrėti visų laikraščių apgarsinimus ir išreikšti savo nuomonę — nurodyti tų apgarsinimų blėdingumą.

Neimt laikraščiams naujų agentų be 40 dol. kaucijos arba tam tikro paliudijimo. Seni agentai lieka ant senų išlygų.

Knygų kaina, dedama ant viršelių, palikta leidėjų valiai.

Išgavimui pinigų nuo europiečių knyginių už parduotas knygas išrinkta k—ja: Hertmanavičia, Paukštys ir Dr. Šliupas.

Dienraščio leidimas palikta užmanytojams.

Laikraščių bendradarbiai palikta leidėjų valiai.

Į spaudos bendriją šįmet bus mokama tik po 5 dol. įstojimo ir po 1 dol. mėnesinės mokesties.

Parašymui spaudos bendrijos įstatų projekto išrinkta komite tas iš: Račkausko, Tananevičios ir Hertmanavičios.

Į spaudos bendrijos komitetą išrinkta: pirm. Tananevičia, vice—pirm. Šliakys, sekr. Račkauskas, kas. Paukštys.

Komitetas turi išsiuntinėti visiems laikraščiams paraginimus, kad prisidėtų prie spaudos bendrijos.

Susiv. protokolą paskelbti viešai ir ne vėliau, kaip rugs. mėn.

Prisilaikyti etikos. Neužpuldinėti ant ypatų. Nerašyti straipsnių, pasirašant slapyvardžiais, bet, esant reikalui, galima ir slapyvardžiu pasirašyti.

Apie satyriškus laikraščius kalbėta rimtai, bet satyriškai išrodo. Štai kaip išvadžiota: a) Jei satyra bus vedama partiviškai, tai šis susivažiavimas taps nieku; b) kad partiviški žmonės nevar-

totų satyros; c) karikatūros irgi negali būti partiviškos, bet piešti galima partiviškai. Palikta, kad satyra ir karikatūros gali būti partiviškos.

Visi, rašydami miestus ir vardus, lai prisilaiko originališkos kalbos, iš kurios jie pacina.

Patarta laikraščių redaktoriams laikytis tautiškos papėdės (socialistai, leisdami laikraščius ir knygas lietuviškoje (tautiškoje) kalboje, tuo pačiu jau taip elgsis, užtat jau nebus reikalo pykti ant socialistų).

Išrinkta apšvietos komisija referatų rengimui: Dr. Matulaitis, Dr. Šliupas, Račkauskas, Širvydas ir Tananevičia. Tos komisijos pirm. Širvydas, sekr. Račkauskas, išd. Dr. Matulaitis. Komisijai atiduota autonomija veikti apšvietos darbe, pagal reikalą.

Propagandos darbas prakalbomis paliktas varyti taip, kaip jis gyvenime pasirodo reikalingu.

Išrinkta statistikos komisija, kuri rinks statistiškas žinias tarpe Amerikos lietuvių: Brandukas, Račkauskas ir Širvydas.

Rišti visos organizacijos visoj Amerikoj į vieną didelį kūną.

Patarta nekeisti lietuviškų pravardžių ant svetimtautiškų.

Išteigti tautišką fondą. Tas pavesta atlikti apšv. komisijai. Klausimą apie klerikališką laikraštį atidėt į šalį.

Patarta, kiek galima, steigti viešas lietuviškas mokyklas.

Patarta laikraščiams patėmyti ir paskelbti plačiau apie naujai išleidžiamas šalies tiesas.

Klausimas apie lietuviškus bankus liko atidėtas, plačiai nurodant į dabar įsteigtus valdiškus bankus. (Mat, turintieji lietuviškus bankus nenorėjo, kad apie tai būtų kalbama, matyt, jų bankos nekaip stovi.)

Patarta, kad apie blaivybę laikraščiai kalbėtų kuo—tankiausia ir kuo—plačiausia ir kad tame dalyke veiktų apšvietos komisija.

Priimta kelias rezoliucijų kas link abelnų gyvenimo sąlygų.

Plačiai kalbėta ir padėta pamatas organizavimui Lietuvių Rašytojų Draugijos; tuojaus prisirašė 10 ypatų. Išrinkta komitetas: pirm. Šliakys, sekr. Lalis, išd. Dr. Matulaitis.

Einančiai vidutinių ir augštesniųjų mokyklų mokslą jaunuomeni patarta organizuoti į vieną didelę organizaciją.

Kaip ir kur galima, vienyti su latviais, bet su lenkais vienyti nepatartina. (Čia jau ir apsireiškia biskutis tautų neapykantos — šovinizmo, juk ir lenkai tokie—pat žmonės, kodėl su jais negalima vienyti? Tas jau negera.)

Tankiau rašinėti laikraščiuose apie reikalingumą parodų.

Patarti, kad lietuviai statytų kaip galima daugiau salų.

Atkreipti atidą į moterų judėjimą ir daugiau rašyti laikraščiuose apie tai.

Linkėtina, kad leidėjai pagalvotų apie išleidimą iliustruoto laikraštėlio vaikams.

Sekantį laikrašt. susivažiavimą nutarta laikyti Chicagoje.

Tai tokie abelnai ruožai buvusio laikraštinių susivažiavimo. Kai—kurie jį labai idealizuoja, — pridėsiu, — dar daugiau, negu idealizuoja — jaučiasi kokiais—tai «tautos atstovais». Juokinga.

Prikalbėta daug žodžių, laikraščiuose bus paskelbta irgi daug žodžių, bet ar bus kas gyveniman įvykdyta — tai ateities klausimas. Tiesa, visi pažadėjo nutarimus pildyti, bet ir pernai buvo pažadėję, o niekas nepildyta.

A. Žymontas.

SA VOTIŠKI IDEALISTAI.

Kun. Tumas ir Kl. Jurgelionis «L i e t u v o s» 33 num. vėl rašo, užtardami kun. Ošausko «gerą vardą» ir nurodydami jo neklaidingus ir labai naudingus darbus lietuvių tautai.

Ir tie ponai, kaip vienas, taip ir kitas, iškoliojo socialistus, kaip tik galėjo. Nors gal ir jiems patiems dabar sarmata skaityti savo tokius «švairius» ir «kulturiškus» straipsnius, bet tiek to. Matomai, įsikarščiausios galvos, tai nei nejuoto, kaip gabelo jiems nešvarias mintis, o jie savo plunksnomis taikė išbadyti visus socialistus.

Ar išbadė? Anaipol ne ir dar sykį ne!

Atkartoto seną, nusidėvėjusią pasaką, butent: lietuviai socialistai niekam netikę. Iškoliojo ir daugiau nieko nepasakė. Ir nestebėtina, kad jie taip pasielgė, nes, neturėdami geresnių faktų, ką gi daugiau rašys? Paklausčiau: ar ir tokie straipsniai vadinasi tautiškais—patrijotiškais straipsniais? Jei taip, tai ačiu už tokį patrijotiškumą.

Nužemindami ir pasmerkdami lietuvius socialistus, jie iškelė į padanges ir padarė idėališka «Saulės» mokyklą Kaune. Pagal tų žmonių supratimą, tai «Saulės» mokykla yra išganymas lietuvių tautos. Ir žinoma, kas ją kritikuoja, yra baisus sutvėrimas.

Ir koks tai smulkus patrijotiškas šovinizmas apsidė tuos žmones. Taip mažą dalykėlį perstato tokiu dideliu, ir dar kitus kolioja. Niekuomet negalimas dalykas, kad tik «Saulės» mokykla išgelbėtų ir apšviestų lietuvių tautą! Tai didžiausias absurdas ir patrijotiškas žioplumas. Tokių smulkių dalykėlių, kaip įsteigimas mokyklos, ir kad ji išganyt lietuvių tautą, aš nevadina j o k i a i d ē j a, bet tik geru žmogaus noru—užmanymu kuom—nors pasidarbuoti. Jei tokius smulkius dalykėlius pradėtume vadinti dideliomis idėjomis, tai pas mus atsirastų tiek daug d i d e l i ų i d ē j ų, kad ir suskaityti nelengva būtų.

Kad «Saulės» mokykla yra savotiška — tiesiog pasakyčiau — negeistina prie dabartinės progreso linkmės, štai vienas faktas: Mano giminaitė, jauna dar mergaitė, norėjo pausti į «Saulės» mokyklą. Nuvažiavo Kaunan, kad arčiau susipažinti su ta mūsų «bičiuolių» idėlizuojama mokykla. Ir pasirodė, kad ten visoj administracijoje uždėta didelė kunigų despotiška priežiūra — viskas daroma taip, kaip kunigėliai nori. Ir daugiausiai ta mokykla išperi davatkas ir davatkinus. Taigi jai tokia sistema ir tvarka visai nepatiko ir ji nepastojė į tą mokyklą. Apart to, mes Lietuvoje turime demokratiškos rūšies laikraščius — «L. U.» ir «L. Ž.», kuriems irgi nemažiau rūpi Lietuvos reikalai, negu kunigėliams. Bet ar jie idėlizuoja «Saulės» mokyklą? Anaipol ne!

Kn. Tumas savo «faktus» (ir jis pats padeda į švėtimženklis) remia autoritetais. Kad autoritetomanija dar garbinama kunigėlių ir patrijotų, tai faktas, bet mes, socialistai, jau autoritetų negarbinam ir nesiremiam tik ant jų pasakymų — mes klausom progreso balso ir išreiškiam minioms naudingas mintis. Mes žinom, kad pas kiekvieną žmogų yra visokių minčių: gerų ir negerų, tik ne kiekvienas žmogus ir ne visuomet jas gali tinkamai išrinkti. Užtat reikia mokėti iš liaudies išrinkti gerąsias, idėališkas mintis ir jas sukonzentravus išreikšti viešai. Socialistai visuomet remiasi reikalais daugumos, o, kaip žinoma, toji dauguma, paprastai rankpelniai; taigi dideliems ir maziems tuzams ir jų klapčiu-

kams tos mintys nepatinka. Ir visokiais budais jie stengiasi savotiškai perkalbėti ir nukreipti tikrą dalykų stovį savon linkmėn.

Kad autoritetomanija jau atgyveno progese savo dienas, liudija štai kad ir šis faktas:

Suejūs 40 metų nuo lietuvių emigracijos Amerikon, kun. Žilinskas sumanė plačiai tai pažymėti — surengti viešus susirinkimus ir rinkti aukas vadovėliams dėl lietuviškų mokyklų. Rengta susirinkimai, aukauta pinigai. Dabar kįlą klausimas, kas parašys tuos vadovėlius. Atsirado ir tokie «dirbėjai». J. Gabrys tuoj atsibaladojo Amerikon ir ėmė rekt, kad «mūsų tautą apsupo juodi—tamsūs debesiai». Ir norėjo savo autoriteto vardu tą apsuptą debesiais tautą gelbėti įvairiais budais, bet jam nepavyko. Jis apsiėmė ir vadovėlius parašyti ir, kaip laikraščiai paskelbė, jis ir su vadovėliais gerą gešeftą padarė. O amerikiečių suaukauti doleriai nuėjo vėjais.

Taip gali atsitikti ir dabar. Taigi, turėję jau vieną ganėtinai «gerą» lekciją, ar mes galime panašioms autoritetams tikėti? Ne! Jei mes duodame savo skatikus, tai turime ir žiurėti, kad jie atgabentų šiokią—tokią naudą. Ir jei kiti laikraščiai seniau jau buvo rašę apie abeingumą panašių mokyklų, tai dabar, kuomet vėl agituojama ir aukuojama ir kolektuojama pinigai joms, mes turime pasakyti, kaip apie tai buvo mūsų seniau sakyta ir rašyta.

Mēs sakēm ir sakysim teisybę.

A. Žymontas.

Naštos, nešamos darbininkų.

Darbininkai neša sunkią našta, kada išdirba turtus savo darbu, ir jie neša sunkią našta, kada, begamindami turtus, sutveria sau skurdą ir badą; kada užėina bedarbės.

Kada darbininkai turi progą paskleisti po visą šalį laikini, taip vadinamą, gerbuvi, tuomet darbininkai dirba ir dieną ir naktį. Kaip linksmai tąsyk jie neša našta ilgų valandų, viršlaikių (overtime) ir sunkaus darbo.

Ir darbo našta išrodo sunki geruose laikuose, bet iš visų naštų, kokias tik darbininkai neša, nei viena nėra tokia baisi ir tokia pražūtinga, kaip bedarbės našta.

Gerbuvio laike dirbtuvės dirba viršlaiki ir dienos darbas esti pratęsiamas į naktį, idant užganėdinti greitus orderius (reikalavimus, užsakymus).

Ir paskui tuoj dirbtuvės, kasyklos ir kitokios darbavietės ušsidaro, turgavietės tampa užkimštos, užverstos, užsprangintos, orderiai dingsta; nes darbininkai išdirbo daugiau daiktų, negu žmonės gali parduoti.

Tuomet sustoja darbai ir be darbo žmonės ir be darbo mašinos stovi sau, neatnešdami niekam naudos, nieko gero nenuveikdami ir nieko gero negalėdami nuveikti.

Ir tokiuose laikuose milijonai alginų darbininkų randasi be darbo ir tada darbininkai šaukia nusiminime ir skurde: algos, maisto, apvalkalo, pastogės!

Jų darbas išdirbo daugiau, negu daug, ale dėlto niekas neatkreipia atidos ant jų šauksmų ir rėksmų ir jie vaikščioja gatvėmis, stovintuoja betiksliai ir beveiksniškai turgavietėse ir išvaikščioja—ištrempia šalį, jieskodami sau naujo pono, kuris galėtų jiems duoti darbą.

Darbo našta yra sunki, bet tai dar menka našta, palyginus su bedarbės našta, ta baisingiausia ir pražūtingiausia iš visų našta!

«Žmogus, norintis dirbti», pasakė Carlyle, «ir negalintis rasti darbo, yra, turbūt, liudniausias reišinys, kokį parodo po šią saulę nelygumas likimo.

«Nėra arklio, norinčio dirbti, kuris negautų maistą ir pastogę; bet ne taip yra su dvikoju darbininku, kuris turi jieškoti ir maldauti darbo, kartais be pasisekimo».

Ir kadangi darbininkas negali gyventi taip, kaip tik užsidirbant sau algą, — tai bedarbė reiškia skurdą ir pasibaisėtiną rytojų ir alkanus vaikus ir nusiminusias pačias.

Ir ar jūs žinote, kad mūsų šitoje didelėje žemėje kartais esti net po penkis milijonus darbininkų be darbo?

Net vienuose gerbuvio metuose, kaip apyskaita parodo, buvo daugiau kaip du milijonai žmonių be darbo po 2–3 mėnesius.

Ir vienos valstijos statistika parodo, kad kartais iš 3-jų darbininkų vienas prašo, maldauja sau progos dirbti ir maldauja dykai.

Ir ta našta, kurią darbininkai neša, yra keisčiausias pasaulyje daiktas.

Kad tvirti, muskuluoti vyrai, galintieji išdirbti daugiau turto, negu jie patį apturi, — kad tie vyrai negautų progos išdirbti to turto. Ar buvo kada-nors pirmiau šiame pasaulyje kas-nors panašaus į tai?

Kad be čeverių duonkepių, galintieji pagaminti duoną, turėtų nusiminti ir be darbo stovėti prieš alkanus šiaučius, galinčius gaminti apavalinę.

Kad beduoniai, prakaitavusieji prie darbo darbininkai, galintieji pagaminti audimus ir drabužius, turėtų stovėti be darbo ir nusiminti prieš savo nuplyšusius draugus, kurie gali pagaminti maistą.

Aš klausiu jusų: Ar buvo kada-nors pirmiau pasaulyje dalykai, panašūs į šitą?

Vienok nėra jokių priemonių, žinomų šiai mūsų žmonių draugijai, kurių nusitveriant tie darbininkai gali dirbti, idant maitinti ir apdengti kits kitą.

Jie turi stovėti ir laukti. Jie nežino, kaip ilgai, bet gana ilgai, kol pramonijinė mašina pradės vėl savo darbą.

Jie yra ratų krumpliais toje mašinoje, pajiegančiais dirbti tik tai tada, kada mašina dirba ir priverstais bedarbiauti, bedarbiauti su didžiausiu skurdu, kada ta mašina sustoja dirbus.

Nes šiose mūsų dieneose tie žmonės neturi jokių savo laukų ar namų ar išdirbystės įrankių.

Jie yra vergiškai-prigulmingais pavaldiniais sistemos, kuri nesiklausia jų, kada ji dirbs ar kada ji nedirbs.

Ir taip mes matome, kad darbininkai neša sunkią našta ne tik, kada jie savo darbu sutveria turtus, bet kad jie neša dar sunkesnę našta, kada jie, dėlei savo pagamintų turtų, susilaukia bedarbės, o su ja ir bado. — Pagal R.Hunter.

Iš kur imasi pelnas?

Parašė P.Kovas.

IV.

Visi mūsų pirmesnieji išvadžiojimai prirodė, jogei pelnas atsiranda ne vaizboje (prekyboje), kaip tai paprastai manoma. Žinoma, mes anaipol neginame, kad prekiai dažnai parduodama augščiau jų vertybės, bet tai dar neišaiškina pelno atsiradimo. Pelnas gaunama net ir tuomet, kuomet prekiai parduodama sulgy tikrosios jų vertybės.

Bet jeigu taip, tai aišku, kad vaizbininkas (pirklys) turi prirkti prekius žemiaus jų vertybės. Vienok ar tai yra galimas

daiktas? Galų-gale vaizbininkas perka nuo fabrikanto. Taigi, pastarasis gali atiduoti prekių žemiaus jojo vertybės? Tatai būtų galimas daiktas tik tai tokiam atsitikime, kad jisai pats gautų prekių dar pigiaus, dar žemiaus jojo vertybės. Ta suma, kurią fabrikantas moka už prekių, yra ne kas kita, kaip tojo prekio *pagaminimo kaštai*; o šie, kaip daugeliui rodosi, turi būti lygūs prekio vertybei.

Jeigu tai tiesa, tai išnyksta paskutinė viltis išaiškinti pelno kilmę. Bet, ar tai yra tiesa, mes pasistengsime tuojaus iširti.

Taigi, palyginsime prekio pagaminimo kaštų didumą su jojo vertybe ir pažiūrėsime, ar jie išties yra lygūs.

Pagaminimo (išdirbimo) kaštų apskaitymą rasime kiekvieno fabrikanto knygoje. Medvilninių (bovelninių) marškinių fabriko savininkas, pavyzdžiui, norėdamas patirti, kiek jam atsieis 12 marškinių pagaminimas, pirmiausia sumes, ką kaštuoja reikalingoji tam tikslui medvilnė. Prie to pridės kaštus visų kitų reikalingųjų medžiagų, sakysime, dažų, siulų ir tt. Toliaus jisai apskaitys, ant kiek dila įrankiai, bedirbant tąjį tuziną marškinių, ant kiek sugenda trioba, kurioje darbas atliekama, kiek išeina anglies mašinoms varyti, tepalo mašinoms tepti, kiek suvartojama kūro, žibalo ir tt. Visa tai fabrikantui, kuris turi ilgą patyrimą, nesunku yra suskaityti. Ant galo pridėdama atsakačioji suma, kurią išmoka kapitalistas darbininkų algos pavidale. Tokiu būdu, pagaminimo kaštai susideda iš sekančių dalių:

1. Žaliosios medžiagos (medvilnės) vertybė;
2. pridėtųjų medžiagų (dažų, siulų, tepalo, kūro ir tt) vertybė;
3. triobos vertybės dalelė;
4. mašinų ir įrankių vertybės dalelė;
5. darbininkų algos.

Sudėjęs visas tas dalis į daiktą, gausime išdirbimo (pagaminimo) kaštus. Palyginkime dabar juos su tų pačių 12 medvilninių marškinių vertybe.

Kas yra apskritai kokio-nors prekio vertybė? Tatai yra visuomeniškai reikalingas jojo pagaminimui darbas. Koks-gi darbas yra visuomeniškai reikalingas, kad pagaminus 12 medvilninių marškinių?

Visų-pirma, žinoma, darbas marškinių fabrikoje. Su pagalba gatavų mašinų ir įrankių iš gatavos medvilnės ir visokių pridėtųjų medžiagų darbininkas turi padaryti marškinius. Idant jisai galėtų tai atlikti, turi, be abeio, trioba, mašinos, įrankiai, medvilnė ir tos pridėtosios medžiagos būti jau pirmiau pagamintos. Taigi, marškinių pagaminimui yra reikalingas ir tas darbas, kuris padarė triobą, mašinas, įrankius, medvilnę ir visus priedus. Suprantama, kad visų šitų pagaminimo (išdirbimo) priemonių vertybė įeina į marškinių vertybę lygiai tokiu pat būdu, kaip ir į jų pagaminimo vertybę. Su pagalba masinos, pav., galima padaryti daug tuzinų marškinių; todėl jos vertybė išsiskirsto ant visų tų daugelio tuzinų, ir ant kiekvienų marškinių išeina vėl tik tai atsakančioji jos vertybės dalelė. Tas-pat ir su trioba. Medvilnės gi tam tikras pundas bus visiškai suvartotas; jos vertybė, vadinasi, visa pereis į marškinių vertybę; lygiai bus ir su minėtųjų pridėčků (pav. dažų) vertybe.

Taigi, ikišiol mes matome pilną lygybę tarpe išdirbimo kaštų ir vertybės. Tą pačią trobos vertybės dalelę, kuri išnyko laike išdirbimo, kurią, vadinasi, fabrikantas priskaitė prie pagaminimo kaštų, randame marškinių vertybėje; lygiai — ir tą pačią mašinų vertybės dalelę. Panašiai ir medvilnės ir visų pridėtųjų medžiagų vertybė įeina kaip į pagaminimo kaštus, taip ir į marškinių vertybę.

Palieka dabar tik tai darbininko alga. Ji yra, kaip žinoma, ta pinigų suma, kurią gauna darbininkas už darbą, mūsų pavyzdyje už marškinių dirbimą. Ši suma, be abejo, neįeina į marškinių

ertybę, nes darbininkas ją išleidžia savo pragyvenimui. Jos vie-
marškinų vertybėje užima naujas, darbininko atliktasai darbas.
Taigi, dabar kyla klausimas, ar šita nauja vertybė yra taipgi lygi
darbininko algai, ar ne?

Vienok pirmiaus, negu atsakysime į šitą klausimą, turime dar
truputį arčiau pažinti, kas yra ištiesų darbininkų alga.

(T.B.)

SOCIJALIZMŲ TRUPINIAI.

XII. Ar socializmo laikuose valdžia tikrai tarnaus liaudies reikalams?

Netik mūsų priešai užmeta, kad socializmo laikuose valdžia
tarnaus nevisos draugijos reikalams, bet ir nekurie svyruojanti so-
cialistai taip abejoja. Tokiam abejojimui bei manymui nėra pa-
mato.

Socializmo laikuose valdžia tikrai tarnaus liaudies reikalams
todėl, kad liaudis galės kontroliuoti valdžią. Valdžia neteisingai
tik ten gali pasielgti, kur ji nėra liaudies kontroliuojama. Taip,
despotiškos šalies valdonas gali išduoti bile įstatymą, o jo paval-
diniai nieko negali prieš tai pasakyti. Konstitucionalistuose mo-
narchijose arba respublikose, kur įstatymai yra išduodami per
žmonių ir ponų rinktus atstovus, irgi negalima pilnai kontroliuoti
valdžią. Negalima kontroliuoti todėl, kad visą šalies gyvenimą
kontroliuoja piniguočiai, kurie paperka urėdninkus, pradedant
nuo mažiausio kaimo urėdninko ir užbaigiant šalies ministeriu.
Valdžia šioje gadynėje tarnauja ne liaudies reikalams, bet piniguo-
čių saujalei. Iš to atžvilgio liaudies išrinktieji atstovai tankiau-
siai priima įstatymus, kurie liaudžiai visai kenksmingi. Jie daro
taip todėl, kad jiems nerupi liaudies reikalai. Liaudies rinkti at-
stovai šiaudien balsuoja prieš sumanymus sutrumpinti darbo die-
ną iki aštuonių valandų todėl, kad jiems rupi įgyti malonę pas ka-
pitalistus, kuriems priklauso visi išdirbystės įrankiai ir medžiaga.
Liaudis, žinoma, pasipiktina iš tokio savo rinktų atstovų elgimosi,
bet nieko jiems negali padaryti, nes jie lieka parlamente lig tol,
kol pasibaigia jų terminas, tuomet jie sau pasitraukia ir veda sau
ramų užpekio gyvenimą iš tų pinigų, kuriuos įgijo nuo kapitalis-
tų, kaip kyšį už įvykdinimą kapitalistui naudingo įstatymo.
Liaudis paskui išsirenka sau kitus atstovus, bet ir vėla tas pats
atsikartoja. Šiaudien valdžia tarnauja išnaudotojų, o ne liaudies
reikalams.

Socializmo laikuose valdžia negalės tarnauti išnaudotojų rei-
kalams todėl, kad išnaudotojų *kliasos nebus*. Be to, jei ir valdžia
užsimanytų sau suteiktą galę sunaudoti neteisingai, tai tokie valdi-
ninkai galės but prašalinti nuo vietos pirm užsibaigimo jų tarnys-
tės. Apart to, liaudis galės pareikalauti, kad kiekvienas parla-
mento priimtas įnešimas būtų per liaudies inicijatyvą leidžiamas
visos šalies gyventojų užtvirtinimui. Jei liaudis referendumu už-
tvirtina, tai gerai, bet jei ne, tai parlamento priimtas įnešimas
nelieka įstatymu.

Tokiū būdu socializmo laikuose valdžia bus po tikra liaudies
kontrole, taigi liaudis nesiduos save apgauti. Liaudį socializmo
laikuose nebus galima apmonyti jau vien todėl, kad ji bus apšvies-
ta ir supras dalykus.

Taigi valdžia tik ten gali pasielgti prieš liaudies norą, kur ne-
galima valdžią kontroliuoti, bet, kur valdžia galima kontroliuoti,
ten ji niekad negali pasielgti prieš liaudies norą. Todėl socializmo
laikuose valdžia tikrai tarnaus visos liaudies reikalams, nes val-
džia bus po liaudies kontrole.

L. F. d' M.-R.

APŽVALGA.

“Su durnium du turgu”. Taip ir su “Lietuva”.

Ji mėgina pasijuokti, buk mes neturime faktų apie kn.
Alšausko tamsius darbus, o tik giriamės, bijodami, kad jis
neskųstų.

Tegul sau “Lietuva” su visa savo “patrijotų” šaika už-
kimsta kur beskalvydama — mes ne varnos — neišsižiosime ir
nesukarksime be laiko. Faktus mes čėdijame teismui arba
tinkamiausiam mums laikui.

Tik kasžin, ko kunigėliai laukia, kam neskundžia. Ma-
tyt, žino, jog prakištų, jog dar aiškiau pasirodytų juoda kn.
Alšausko siela iš-po juodojo jo švarko. Tai viena.

Kita-gi, po bylos prakišimui sunkiau būtų jam pri-
sikulti kiek reikia doleriukų iš tamsunėlių (nesakom, ir iš
“patrijotų”, kadangi “patrijotai” patįs pripratę prie “grazių”
darbų, ir jų iš to atžvilgio nenustebinsi, o tik greičiau užuo-
jautą sukelsi).

Anandie “Lietuva” ir kiti “rimtiejie” laikraščiai skalijo
ant “Keleivio” ir “Kovos”, kad šiedu išnešė eikštėn “patri-
jotų” širvydo ir Olševskio klastas su T.M.D-stės knygomis.
Dabar jie skalija ant “Kovos” už tai, kad ji išnešė eikštėn
kn. Alšausko juodus darbus “za vieru i caria” (už tikyba ir
carą).

“Kova” ir “Keleivis” tąsyk darodė, joguei ištikro tuodu
patrijotai “patarnavo” T.M.D-stei. “Kova” dabar darodys,
jog kn. Alšauskas “patarnavo” Kauno revoliucionieriams —
pagelbėjo jiems nukeliauti ant Jupiterio ar Saturno, ar kitų
dangiškų kunų.

O jo užtarėjai: Jurgelioniai, Balučiai, širvydai ir jiems
panaši brolija liks, kaip ir buvę, ypatingais “fruktai” veid-
mainiais.

* * *

N34 *Vien. Liet.* nupeikia *Kovą*:

“Kova gi ypač nediskretiška (neužlaikanti slapybės. -d’-),
nes, bekovodama su «šnipais» ir «provokatoriais», pati perėjo į
jų rolę, kadangi — pabrukšt! ir išdavė, kas buvo rašęs prieš
kn. Alšauską į «Skardą» — tai buvęs... K. Jurgelionis».

Neteisingas užmetimas; *Kova* neatliko provokatoriaus rolės.
Ji tik ištraukė švieson subjekta, kuris, sykį rašęs apie kn. Alšaus-
ko juodus darbus, dabar mėgina užslėpti juos. Sakome užslėpti
todėl, kad mes turime ant rankų tikrai liudijančius faktus apie
tuos kn. Alšausko darbus, ir, atėjus laikui, surinktieji faktai bus
pagarsinta visuomenės žiniai. Taigi ne *Kova* atliko provokatoriaus
rolę, bet (galime greičiau pasakyti) *V.L.* atlieka, mėgindama slėp-
ti vardą žmogaus, kuris slepia kn. Alš. juodašimtiškus darbus.

- d' -

* * *

Atlantic Monthly, kapitalistiškas žurnalas, primena skaityto-
jams, kad prisirengtų prie besiantinančio socializmo Jungtinėse
Valstijose. Jis sako, kad socializmas pavirto į stambų, galingą
judėjimą, kuris įves dideles ir svarbias atmainas draugijos gyveni-
man; kad tasai judėjimas nuolatai, be sustojimo, eina pirmyn, ir
kad jis vieną dieną išsilies, kaip po kokis didis tvanas. *Atlantic*

Monthly ragina, suprantama, kapitalistus pasirūpinti, idant, laike panaikinimo kapitalizmo, o įvedimo jo vieton socializmo, nebūtų pražtingų išsišokimų iš socializmo pusės.

Rochester, N.Y. *Daily Herald* apsiputodamas šaukia gelbėti «Amerikos institucijas» (įstaigas, tvarką) nuo pavojaus, grėšiančio joms iš socializmo pusės.

Tai labai netikė būdai prisirengimui sutikti socializmą.

Vieni tik socialistai protingai rengiasi prie socializmo. Jie darbuojasi, kad padėti galą darbininkų išnaudojimui; ir kadangi kaip ilgai tęsis kapitalistiškas surėdymas, taip ilgai ir darbininkai bus išnaudojami, tai mums išpuola rengtis prie socializmo, visai nesitaikant su kapitalistais, neinant su jais į jokias tarybas ir nedarant jiems jokių nusileidimų. Gana to, kad jie išnaudojo mus per ilgus praeitus šimtmečius.

Vienatinis reikalingas prisirengimas prie socializmo yra tame, kad išlavinti žmones visuomeniškai, išmokinti juos suprasti tikrą dalykų padėjimą šiame surėdyme. Tegul jie supras, kaip skurdas, bedarbės, karės etc. yra pasekmės dabartinės išnaudojimo sistemos, — ir žmonės turės prisirengimą prie socializmo: jie turės plačias pažiūras į žmonių ir dvasių lygybę ir teisybę kiekvienam. Ir kapitalistai bus priversti nusėsti nuo žmonių sprandų. Bet jie negalės jau išmislyti sau jokio plano, su kurio pagalba jiems būtų galima ir dar ant toliaus tęsti išnaudojimo politiką, nors jie ir jieškos žmonių, kuriomis galima būtų ilgai palaikyti žmones vergovėj.

* * *

Keleivys p. Z. A. sako, kad mūsų laikraštija, kuri taip tankiai kalba apie įvairius išnaudojimus, pati išnaudoja savo bendradarbius, nėra neatlygina jiems už jų darbą; kad ypač turtingesniejie laikraščiai, kurie turi ištekliams apmokėti bendradarbiams, neatsako nuo išnaudojimo taktikos. Pavyzdžiui jis paima *Vien. Liet.* ir *Lietuvą* (Liet., rodos, bendr. apmoka. Red.) Bet aut. abejoja:

...«Ar toks laikraščių bendradarbių išnaudojimas atsiliepia ant laikraščio turinio pagerinimo. Juk bendradarbis be užmokesnio nesrupins savo darbą prigulinciai atlikti. Parašys šiaip-taip ir pasakys: «Visvien už darbą neužmokės».

Toliaus klausia, kokios to neatlyginimo pasekmės, ir atsako:

«Didžiama Amerikos lietuvių laikraščių be turinio. Nekritikuosiu čia visų laikraščių; pažiūrėkim tik nors ir į *Lietuvą*. Pilna svetimų, paimtų iš Lietuvos laikraščių korespondencijų; pasisavinti ir svetimi straipsniai. Už tą viską mokėti nereikia, gana tik perspauzdinti. Toliau eina truputis glicų, truputis polemikos, o savo straipsnio nei vieno — stoka net įženglamajo.

«Ką-gi turi veikti bendradarbiai? Vieną-kitą šiaip-taip parašius, jie turi užsiimti pašaliniais darbais, neturinciais nieko bendro su laikraštija. Tokiu būdu pas mus publicistui labai sunku išsidirbti. Jeigu kas užsimaņęs atsidėti publicistikai — tai turi but arba turtingas, arba badu dvėsti. Jeigu taip toliau klosis, tai geriausios įjegos turės jieškoti vietos kitur, tik ne lietuviškoj laikraštijoje».

Čia p. Z. A. pataria, kad patį skaitytojai reikalautų, kad jų skaitomųjų laikraščių turinys būtų pagerintas. O idant pagerinti laikraščių turinį, išleistuvės turės turėti atsakančius bendradarbius, kurių, žinoma, negalės gauti kitaip, kaip tik tinkamai apmokėdamos. Autorius primena:

«Reikia neužmlršti, kad kapitalizmo gadyneį tik už gerą pinigą galima gauti gerą daiktą. Be gero darbo apmokėjimo ne bus ir gero bendradarbio».

P-s Z. A. pataria bendradarbiams:

«—tie, ką ligšiol šiaip-taip raše ir užmokesčio neėmė, tegul ant toliaus pasirūpina savo raštus geriau apdirbti ir reikalauja nors kokio atlyginimo».

P-s Z. A. pasakė gryną teisybę, kad reikia bendradarbiams

apmokėti. Užbaigoje savo straipsnio p. Z. A. vėl primena mūsų «rimtieji» laikraščiai: *Katalikas*, *Vien. Liet.* ir *Lietuvą* mėgsta «galas iš galo persispaudinti iš Lietuvos laikraščių netižnias, bet ir straipsnius». Jo nuomone, reikia prieš tą apsiireikimą kovoti. Sako:

«Ir jie mėgsta da pasigirti savo «rimtumu» ir... turiniu, kurio visai neturi».

Ir ištiesų, neverta jiems pavydėti to jų «rimtumo», kurio jie mėgina pridengti savo bukumą.

AMERIKA.

Kapitalistai gąsdina.

Kapitalistai per tulus savo laikraščius, ypatingai per «New York Sun», pradeda grasinti darbininkams, kad, jeigu darbininkai nesiliaus reikalavę vis augštesnių ir augštesnių algų, tai kapitalistai ateinančiais metais padarysią visuotiną lokautą ir sustabdysią visą ekonominį gyvenimą Amerikos gyventojų: sustosią geležinkeliai, kasyklos ir dirbtuvės, užsidarysiančios bankos, o bankieriai išvažiuosią Europon. Pasėkmėje to 15,000,000 žmonių neteksią darbo, ir todėl 40,000,000 žmonių pasijusią be budo pragyvenimui.

Tai tik kvailas gąsdinimas. Tuo norima priversti valdžią nusilenkti prieš trustus, nekludyti jų.

Jeigu jau ištikro kapitalistai taip pasielgtų, kaip jie gąsdina, tai 15,000,000 darbininkų gal mokėtų pasinaudoti savo balsais, ir galėtų išbalsuoti, kad geležinkeliai, kasyklos ir dirbtuvės būtų paimtos į visuomenės rankas.

Stambiai remiama tikėjimai.

New York. Sulyg taksinės atskaitos, New Yorke randasi už \$525,402,995 nejudinamojo turto, prigulincio įvairios rūšies tikėjimiškoms bendrovėms; o nuo to turto miestas neima nei cento taksos. Minėtas turtas yra tai 14-ta dalis viso miesto nejudinamojo turto.

Vienok gi apteikti tokiomis malonėmis tikėjimiškas organizacijos yra tai priešinga Suv. Valst. konstitucijai, kuri stato bažnyčią ant lygių su bravoru arba skerdykla. Taigi mūsų laikuose šios šalies valdantieji luomai esti atžagareiviški, net palyginus juos su laikais Washingtono, Jeffersono ir Franklino.

Taftas «veikla».

Prez. Taftas rengiasi kelionėn į vakarus, idant tenai agituoti už save, rasti sau daugiau pritarėjų, taip kad galima būtų jam likti prezidentu ant antros tarnystės.

Anądien jis, laike prakalbos seniams kareiviams Rochesteryje, N. Y., pasiskundė, kad jis turi atlikti dvigubą sunkią užduotį: «nedaleisti», kad trustai škrįastų žmones, ir, iš kitos pusės, žiurėti, kad socializmas neįsivyrautų. Jis tikisi, kad «dievo bijantieji» žmonės padės jam kaip reikiant «suvaldyti trustus ir sulaukyti socializmo plėtojimąsi».

Govėda naikino soc. spaustuve, per kunigus.

Garden City, Kan. Kunigai savo nuolatiniais pamokslais taip nuosekliai sukėlė fanatikus—nesusipratėlius prieš socialistus, kad galiausiai įtūžusi minia užpuolė ant socialistiško dienraščio «Prolocutor» spaustuvės, sudaužė ir sulaužė mašinas, išbarstė raides, sudegino popierą, o laikraščio leidėjui Ashford'ui pagrasino mirėia, jeigu jis į 24 val. neapleis miesto. Leidėjas gi atsakė, jog jis miesto neapleis ir garsins kaip garsinęs teisybę.

Pakart vaiką.

Li Hle Rock, Ark. Teismas nusprendė pakarti 15 metų negruką už tai, kad jis, susivaidijęs su kitu negrukuku, savo draugu, pastarąjį nušovė. Miesto gyventojai labai protestuoja prieš pakorimą to vaikišcio. Kokius tai žvėriškus nuosprendžius neišduoda mūsų teismai net prieš vaikus.

Detektivai primuša nekaltą žmogų.

Chicago. Du detektivai beveik mirtinai primušė tulą Clarence Ryan'ą, teatrinių tikiųjų agentą, už tai, kad jis nedavė jiems uždyką tikiųjų teatrą. Sumuštasis randasi ligonbutyje. Abejojama, ar išgys. Juk tai paprastas atsitikimas policijai ir detektivams nekaltą žmogų užmušti, jeigu kame—nors jiems nepataiko.

Dar viena lietuviškų kunigų juodsnykybė.

Chicago. 26 d. rugp., atsibuvo parengtos lietuvių Soc. prakalbos savo paprastoje vietoje, ant kampo 33 ir Auburn gatvių; žmonių susirinko į 500; tuomet vietinis klebonas su kun. Gadeikiu pašaukė policijos vežimą ir užpjūdė ant žmonių ir ant kalbėtojų. Policistai, kunigams padedant, puolė it žvėrys į minią ir, daužydami galvas, visus pradėjo vaikyti. Pakilo didelis sumišimas ir trukšmas, ir ant galo suareštavo anglų kalbėtoją ir Vincą Kalinauską (liet. rubsiuvių unijos viršininką), kaip vedėją susirinkimo. Iš policijos stoties tuojaus juos paleido, nes miesto policijos inspektorius buvo išdavęs daleidimą rengti prakalbas.

Išgamos kunigai ir parsidavėlė policija—tai vienas bjaurus siaubunas.

R e p u s.

Būsianti Bergerio įnešimai.

Sekančioje kongreso sesijoje socialistų atstovas Bergeris įneš, kad būtų pasirupinta suteikti darbą ar atsakantį sušelpimą bedarbiams, kurių nuolatai esti šimtai tukstančių neminint jau apie kryžius, kada bedarbių darbininkų esti milijonai. Jis taipgi įneš, kad valdžia paimtų į savo rankas geležinkelius, telegrafus ir telefonus.

\$500 už suradimą dingusio soc. korespondento.

Los Angeles. Fred Warren ir Eugene Debs, redaktoriai socialistiškojo savaitraščio «Appeal to Reason», paskyrė \$500 atlyginimo bile kam, kas praneš, kas atsitiko su «Appeal to Reason» korespondentu George Henry Shoaf. Bu-

damas Los Angeles'e jis pasekmingai atidengė kelias kapitalistų šunybes ir užsiėmė ištyrinėjimu, kokie kapitalistų pasamdyti valkatos dinamitu suardė «Times» laikraščio butą. Menama, kad kapitalistai pasistengė jį nužudyti ar kitaip kaip sau iš kelio prašalinti.

UŽRUBEŽIS.

MEXICO.

Prasalinimas Diaz'o nuo prezidentystės neprašalino pavergimo darbininkų, suvaržymo laisvės ir įvairių priespaudų, kuriomis didžiunai kapitalistai vargina liaudį, kaip ir prie Diaz'o. Todėl liaudis, vieną revoliuciją pergyvenusi, rengiasi prie kitos.

Pulkininkas Acosta, buvęs oficeru Maderos kariumenės, apgarsino naują revoliuciją. Jis su diktoku buriu savo kariauninkų užpuolė ant valdiškos kariumenės apygardoje Panuco ir atėmė iš jos ginklus. Daugelis iš nuginkluotųjų kareivių prisijungė prie revoliucionierių kariumenės. Kito revoliucionieriaus Zapatos kariauninkai turėjo du susirėmimus su valdžios kareiviais ir abudu sykiu juos pergalėjo ir taipgi atėmė iš jų daug ginklų.

El Paso, Texas. Mexico valdžia suareštavo mexikietį L. Guinez de Lara, buvusį redaktorium socialistiško laikraščio Los Angeles'e, o paskiaus oficeru revoliucionierių kariumenės Mexicoj. Jis suareštuota už tai, kad įžeidęs savo prakalboje prez. Taftą, Ispanijos karalių ir Vokietijos kaizerį. Tų trijų viešpatysčių konsulai pareikalavo, kad jis būtų suareštuotas, o Mexico valdžia išklaušė.

Matomai žodžio, laisvė Mexicoj seniai jau dingo. Yra tik nelaisvė, ir net pati valdžia vaikščioja keliais prieš kitų šalių valdžias.

FINLIANDIJ A.

Finliandijai, kaip žinoma, buvo užtikrinta neprigulmybė nuo Rusijos. Ji turėjo ir dar tebeturi savo parlamentą, bet pastaraisiais laikais į tą parlamentą kimšte prikimšta mskolių «patrijotų» «atstovų», visai paržančių Finliandijos neprigulmybę ir tautiškąjį gyvenimą. Nesmagu rusų «patrijotams», kad gretimais yra šalis, neužkrėsta parsidavimais ir papirkimais, taip paprastais tarp Rusijos «patrijotų» valdininkų. Taigi nutarė (kol kas patylomis) prijungti tą šalį prie biurokratiškosios Rusijos.

Iš pradžių nori užgrobti arba «prijungti» dvi Finliandijos parapijas Rivinebe ir Nykyrka. Tiedvi parapijos turi 1,000 ketvirtainiškių mylių plotą ir 30,000 gyventojų. Caras netiktai sutinka su tuo apiplėšimu Finliandijos. bet dar ir pritaria.

Finai didžiai nerimauja ir piktinasi iš to naujo pasikėsinimo panaikinti jų mažą buvusią laisvą šalelę. Dabartinis Rusijos užmanymas—tai pradžia galutinai Finliandijos prijungimo prie Rusijos.

Finlandija turėjo plačią konstituciją ir liuosybę, apie kokią Rusijos liaudžiai nei sapnuoti nebuvo galima. Finlandijos moteris turi lygias su vyrais balsavimo teises, o kelias jų yra parlamente, kaip atstovai. Socializmas puikiai yra išsibujojęs Finlandijoje. Liaudis bijosi Finlandijos prijungimo prie Rusijos, kaip kokios didžiausios nelaimės, ir energiška protestuoja prieš visokius rusų "patrijotų" sumanymus, kuriais tie patrijotai nori išardyti finų tėvynę.

RUSIJA.

Šių metų užderėjimas menkas. Beveik visose priepės Volgos gubernijose neužteksią javų net sėklai, nešnekant jau apie užtekimą prasimaitinimui. Tokis-pat užderėjimas Siberijoje ir Kaukaze. Taigi prieš milijonus Rusijos liaudies stovi baisi bado šmėkla. Valdžia yra neprisirengusi suteikti bent kiek atsakančią pašėlpą busimiems badautojams. Šalies biurokratija eikvojo ir eikvoja desėtkus ir šimtus milijonų liaudies turto užlaikymui kariumenės ir parazitėškos biurokratijos. Štai dar tikėtai kelios savaitės, kaip valdžia paskyrė 18,607,362 dolerius išbudavojimui naujų kariškų laivų.

FRANCIJA.

Ministerija ilgai tarėsi, kaip užganėdinti Vokietiją ir išvengti karės su ja dėlei Moroko. Atrado, kad Vokietija per daug reikalauja nuo Francijos, ir todėl ant dabartinių Vokietijos pastatytų išlygų Francija negali sutikti.

Daugelyje miestų ir miestėlių sustraikavo moteris prieš maisto brangumą. Jos rengia demonstracijas; susirinkusios nutaria, po kiek už tą ir tą maistinį dalyką mokėt, o jeigu pardavėjai nenori parduot už moterų aptartą kainą, tai tasyk moteris užpuola ant jų, išmėto jų tavorus ir dručiai apmuša pačius pardavėjus.

Policija negali suvaldyti įniršusių moterų. Jos ir ant policistų užpuola, nuginkluoja juos ir apdaužo. Kai-kuriuose miestuose pašaukta kareiviai pagelbon policijai. Bet moteris spiriasi ir prieš kareivius. Susirėmimuose tarp moterų ir kareivių sužeista 100 moterų ir 25 kareiviai.

ITALIJA.

Katalikų kunigai padukusiai ėmė darbutis, kad nebutų bažnyčia atskirta nuo valstijos. Jie iš sakyklų ir spaviednyčių garsina, buk Italija labai žemai nupultų dorėškai, jeigu įvyktų tas atskyrimas. Sako, jog žmonės tada imtų svietėškus šliubus, bet pamestų pačias. Per ausinę jie nuo kiekvieno reikalauja, idant prisizadėtų visomis spēkomis priešintis atskyrimui.

Ar nereikės tik popiežiui iš Rymo nešdintis Amerikon.

VOKIETIJA.

Vokietijos "tikrieji patrijotai" reikalauja, kad Vokietija Morokos klausime nei kiek nenusileistų prieš Franciją, ir kad apšauktų Francijai karę, jeigu ji neišpildys visų Vokietijos reikalavimų.

Valdžia yra palinkusi prie karės todėl, kad tikisi, buk akyvaizdoj karės pakils patrijotiški jausmai, ir todėl socialistai parems valdžią savo balsais ateinančiuose rinkimuose.

Valdžiai, kaip matome, ypatingai rupi apmulkyti socialistus. Bet socialistai ne taip lengvai apmulkinami, ir jie kaip prieš rinkimus, taip per rinkimus ir po rinkimų kovos prieš netikusią "patrijotišką" valdžią ir jos rengiamas skerdyne su Francija.

DARBININKU GYVENIMAS.

Amerikoje.

NEW YORK. Skiabų rinkėjas Izaokas Silvermanas per teisėmą pareikalavo, kad policistas O'Farrel sugrąžintų jam \$1,000, kuriuos jis laikė moterų siuvėjų straiko buvo davęs O'Farrel'ui, idant pastarasis areštuotų ir muštų straikuojančias siuvėjas. Dabar Silvermanas sako, jog tikėtai buvo paskolinęs \$1,000 policistui.

TEXAS ir LOUISIANA valstijose lentų pjovimo dirbtuvių savininkai nepriima darbininkų į savo dirbtuves, jeigu šie nepasirašo po tokiu kontraktu:

"Paliudiju, kad aš neesu sąnariu Lentų Pjovimo unijos, nei gi priguliu prie bent kokios unijos ar darbininkiškos bendrovės. Prizadu laikė darbo pas jus neprigulėti prie jokių darbininkiškų sąjungų; jeigu gl' istočiau į uniją, tai tasyk sutinku, kad mane tuo jaus išvytumėt iš darbo".

Tokia tai ypates laisvė laisviausioje dabartinių laikų šalyje.

MINNEAPOLIS, Minn. Siuvėjiškų dirbtuvių savininkai nutarė išgulti visus unijinius siuvėjus. Eina karšta kova tarp darbdavių ir unijinių siuvėjų.

CLEVELAND, Ohio. Nebus visų unijų straiko Clevelande. Tai dabar unijų nutarta. Pirmiaus buvo daugelio unijiečių norima, kad tokis straikas butų apšauktas, kaipo protestas prieš savininkus kriaučiškų dirbtuvių, kurių darbininkai jau nuo seniai straikuoja. Vienok paleista klausimas nubalsavimui, ir sumanymas rengti visuotiną vietinių unijų straiką tapo atmetas. Vieton jo, unijos nutarė, kad kiekvienas narys tą savaitę užsimokėtų po 10¢ straikuojančių kriaučių parėmimui. Tokiu būdu susidės \$2,500, nes unijinių darbininkų Clevelande yra su viršum 25,000.

Publika vis labiau ir labiau pradeda rodyti savo užuojautą straikeriams. Dažnai atsitinka, kad publika užpuola ant šnipų ir skiabų ir apkulia juos, jeigu jie mėgina užgauti straikerius.

Darbo Dienoje (Labor Day) kalbėjo Bergeris darbininkų susirinkime. Jis sprendžia, kad šis straikas turės nemažas pasekmes rinkimuose į miesto urėdus — iš šio straiko darbininkai pamatė, kas yra jų draugais, ir todėl balsuosią už socialistus.

CHICAGO. Daugiau kaip 4,000 Illinois Central geležinkelio darbininkų didžia dauguma balsų išsireiškė, jog neužilg straikuos, jeigu kompanija nepripažins Geležinkelinių Darbininkų Federacijos.

BROOKLYN, N.Y. Sustraikavo Teplorių unija, daugiau kaip 1,200 žmonių Reikalauja \$4 dieninės algos vietoj \$3,50, kiek tai ligšiol jie gaudavo. Darbdaviai jau duoda darbininkams \$3.73, bet pastarieji visai nemano atsisakyti nuo pilno savo reikalavimo.

IŠ DRAUGIJŲ GYVENIMO.

Chicago. Vos metai atgal tapo suorganizuota Skandinavų Socialistų Sąjunga, kad kiek galima plačiau paskleisti socializmą tarpe savo viengėnių išeivių. Su tuo tikslu nuo pavasario leidžia savaitraštį «Svenska Socialisten». Pirmiau spausdindavo Rockford, Ill., bet nuo 1 d. birželio perkėlė į Chicago. Redaguojamas žinomo veikėjo tarp skandinavų išeivių drg. Charley Sand'o.

Be to, nuo 3 d. rugpjūčio š. m. pradėta leisti kitas laikraštis «Social-Demokraten», skiriamas danams ir norvegams. Pirmutinio num. išėjo 10,000 egz. Sąjunga prisidėjo prie Socialist Party.

Repus.

MOTERŲ SKYRIUS.

Iš moterų judėjimo.

Chicago. Tautiškas (nacionalistinis) moterų komitetas laikė pirmą savo susirinkimą. Nutarė:

Prispausdinti lapelių vedimui sufragistinės ir socialistinės propagandos tarp moterų.

Socialistišką propagandą varyti su pagalba socialistiškų perstatymų ir giesmių, ir steigti socialistiškas nedėdienes mokyklas, idant auklėti vaikus socialistiškoje dvasioje.

Skleisti moterų susipratimą tarp kitataučių moterų: kitatautes moteris jų veikime suartinti su angliškai kalbančiomis moterimis. Tam tikslui išrinkta komitetas iš lenkių, rusių, žydių ir italių.

Reikalauti, kad Canados valdžia paleistų Angeliną Napolitaną iš kalėjimo. Teismas buvo nusprendęs ją pakarti už tai, kad ji užmušė savo vyrą. (Užmušė jį dėlto, kad jis ją vertė paleistuvauti, ir tokiu būdu uždariauti.)

Laikė teismo ji buvo neščia, todėl teismas atidėjo jos pakorimą, iki ji nepagimdys. Pakilo baisus protestas iš socialistų ir kitų gerų žmonių pusės prieš tokį nežmonišką teismo nuosprendį. Tuomet teismas permainė jai mirties bausmę ant viso amžiaus kalėjimo. Dabar eina agitacija, renkama protestai, kad ją paleistų ir iš kalėjimo).

Darbuotis, kad svetimtautės moteris išsiimtų ukėsystės popieras.

Parašyti prašymą, kad į Suv. Valst. konstituciją būtų įvesta pataisymas, suteikiantis moterims balsavimo teisę. Po tuo pasirašymu gauti milžinišką skaitlių parašų ir pasiųsti jį kongresan.

Mano patėmijimas.

«Kova» apžvalgoje patėmijo, kad p. Masonas «Keleivijoje» savo straipsnyje apie moterų teises vieną dalyką pasako

teisingai — «kad moteris per daug didžiuojasi kudikių gimdymu, o nesupranta, kad gamtos įstatymą pildo». Masonas sako: «reikėtų ir vištoms pripažinti už garbę, kad jos kiaušinius deda; bet, kad jos yra tikrai gamtos įrankis, tai turi pildyti jos paliepiamą».

Aš pilnai sutinku su tuo, kad prieš gamtą negalima pasipriešinti ir priversti vyrus gimdyti, o gaidžius dėti kiaušinius. Bet neteisinga yra užmėtinėti moterims, kad gimdymas ir auginimas vaikelių yra darbai, iš kurių moteris negali pasididžiuoti; tarsi gimdymas ir auklėjimas — dalykai visai menkos vertės. P-o Masono išsireiškimas apie moteris greičiau yra vienu iš tų «argumentų», kuriais vyrai visomis pusėmis niekina moterį ir jos darbą. Juk daugelis vyrų priklauso moterims, kad jos negali kartu su jais eiti prie sunkių darbų į fabrikas ar anglių kasyklas. Tokių vyrų nuomone, jeigu moteris negali atlikti panašius darbus, tai negali turėti nei žmogaus vardo, o da jos, esą, nori balsavimo teisių. Tai ir čia turėtų vyrai kaltinti ne moteris, bet gamtą, kad nesuteikė tiek pajėgų moterims, kad galėtų tokius darbus dirbti, kaip ir vyrai.

Jeigu moteris kokiam padėjime negali atitraukti nuo vaikų, tai atsiranda daug tokių vyrų, kad kiekvieną dieną prišneka, kad ji negali kartu su juom dirbti, kad ji niekšė ir t. t. Daugeliui vyrų rodosi, kad jie tik dėl savo moterų tuos vargus kenčia. Jie visai pamiršta, kad ir pirmiau jiems taip-pat buvo, nors ir pavieniai gyveno. Jie ir tai pamiršta, kad ką ženoti išleidžia savo moteries užlaikymui, tai pavieniais budami išmokėdavo svetimoms gospadinėms, skalbėjams etc. O apsivedusieji dažnai yra geriau apžiūrėti, negu pavieniai.

Man išrodo, kad daugiausia nesusipratimų ir nesutikimų gyvenime pačią iš neturto, skurdaus ir vargingo gyvenimo. Antra, tamsumas ir apsilaidimas. Vyrai priklauso moterims, kad jos negali prisidėti su savo uždabiu; moteris teisinasi, koku būdu negali, ir pas abi puses darosi klaidos. O p. Masonas apkaltina tik vieną pusę, ir, žinoma, silpnę lengviau nuteisti.

Nors mes sakome, kad gamtos įstatymų neperkeisime, bet povaliai viskas keičiasi žmonijoje, keičiasi žmonių supratimai ir pažiūros. Juk senovėj labai daug kas kitai buvo. «Vyrai gimdė kudikius», kaip biblija sako, «žemė stovėjo ant vietos», o dabar moteris gimdo kudikius ir žemė sukasi. Pirmiausia moteris «neturėjo nei dušios», o dabar pradeda virti į žmogų, ir da tikisi balsavimo teises gauti.

Viena.

SAJUNGOS REIKALAI.

REZOLIUCIJA LINKUI NACIONALIZMO.

NACIONALIZMO (tautystės) idėja pagimdė tam tikri nominaliai draugijos sątikiai, ir toji idėja savo laiku išreiškė progresišką idealus. Bet ji dabar jau yra atgimusi savo progresavimo amžį, kaip tą liudija istorija.

Nacionalizmo idėjos pradžia įieškoma feodalizmo (viduramžių baidžlavos surėlymas) laiknose, kuomet kilanti buržuazija (t. y. amatininkai ir vertelgos) pradėjo stengtis panaikinti muitinius rubežius, kurie dalindavo vienos ir tos pačios tautos apgyventą šalį į daugybę mažų viešpatysčių. Tokis rubežių daugumas, iš priešties miltų daugybės ir žmonių laisvės varžymo persikėlime iš vietos į vietą, kenkdavo išdirbystės ir vaizbos išsiplėtojimui. Todėl tuomlaikinė buržuazija pakėlė šauksmą, idant visa vienos tautos apgyventa šalis būtų tik viena viešpatyste, kuri neturėtų būt išdalinta į neprigulmingas savystovias viešpatystes, ir visa tauta būtų valdoma vienais ir tais pačiais įstatymais. Matomai tuomlaikinė nacionalizmo idėja buvo progresiviška; ji griovė savo laiką atgyvenusį feodalizmą ir rodė draugijai progreso kelią prie naujo surėdymo — kapitalizmo.

Pagaliaus feodalizmas Anglijoje tapo nušluotas 1642—58 m., o Francijoje ir didesnėje dalyje Vakarinės Europos 1789—1810 metų. Buržuazija, dabar paėmusi į savo rankas valdybos vadeles, realizavo (įvykdė) pirmesnių nacionalistų idealus, duodama progą išsivystyti vaizbai ir pramonijai savo šalyje ir užsienyje. Pramonija gi, be to, po techniškojo progreso įtekme, augo vis platin ir platin, ir pagalios atsirado reikalas įgyti naujas rinkas, kur galima būtų parduoti savo pagamintus tavorus. Dėl to tapo užkariautos naujos šalys ir pavergtos silpnesnės tautos. Pelnas nuo viso to liko išdirbystės įrankių, susinėšimo įrankių ir žemės savininkams ir bankieriams. Taigi iki tam laikui buvusi progresiviška nacionalizmo tendencija (pakraipa ir stengimasis), kuri stengėsi panaikinti seniai atgyvenusį feodalizmo surėdymą, gavusi progą realizuoti gyvenime savo idealus, liko despotiška ir tykojanti pavergti kitas tautas, idant valdančioji klasa, buržuazija, nacionalizmo idealų realizuotoja, galėtų imti pelną kaip nuo pavergtųjų, taip ir nuo savo tautos darbininkų kliafos.

Šiandieninis visų galingųjų tautų nacionalizmas, skelbiamasis vardu tėvynės meilės, vardu kultūros platinimo ir panašiai, išėina vien ant pavergimo silpnesnių tautų ir užkariavimo naujų kolonijų, taigi eina prie pavergimo visų silpnesniųjų tautų bei imperijalizmo.

Vienok išėmimą turime padaryti dėl nacionalizmo tendencijos pas pavergtąsias tautas, kurios stengiasi išsiliuosuoti iš po galingųjų tautų jungo, idant savo tautos apgyventą šalį pakelti kulturiškai, nes tokia nacionalizmo tendencija yra progresiviška. Bet ir tokių tautų nacionalizmas lieka atžagareivišku, kaip tik jis pradeda tvirti savo nacionališką (savo tautos) biurokratiją ir stengiasi savo tautą pakelti vien per išnaudojimą darbininkų kliafos arba kitų tautų.

Kas link nacionališkojo klausimo pas lietuvius, tai jis yra progresivišku tik ligi tol, kol stengiasi pakelti Lietuvos liaudyje tikrą kulturinį ir kliafinį susipratimą, vedantį prie galutinio žmonių išsiliuosavimo iš po viso šios tvarkos pikto.

Atsižvelgiant į Amerikos lietuvių nacionalizmą, tai jame randame, kad: a) mūsų nacionalistai, skelbdami vien tik apie pereigas linkui Lietuvos, atitraukia vietinius lietuvius darbininkus nuo rupnimosi savo dalykais ir nuo kliafinio susipratimo, per ką darbininkai yra atiduodami išnaudojimui ant valios; b) pagalios patįs mūsų vertelgos, nacionalizmo palaikytojai, vardu savo «vien-genčių rėmimo» išnaudoja darbininkus ir podraug kelia neapykantą prieš kitas tautas, skelbdami «neremti svetimtautį» ir tt.

Imant į atidą visą, kas buvo augšėiaus pasakyta, mes, kaip organizacija, stovinti už darbininkų kliafos išliuosavimą ir apginantį visus jos reikalus, visur ir visada randame, kad mūsų atsinešimas linkui nacionalizmo turi būt sekantis:

1. Galingųjų tautų nacionalizmą, siekiantį tik prie pavergimo ir išnaudojimo silpnesniųjų tautų, mes visur ir visada turime pasmerkti ir prieš tokią nacionalizmą vesti neatlaidžių kovų per spaudą ir susirinkimus.

2. Nacionalizmą pavergtųjų tautų, besistengiančių išsiliuosuoti iš-po savo pavergėjų, mes turime remti tik ten, kur tasai nacionalizmas tarnauja tikrai darbininkų kliafos reikalams; bet, kur stovi už darbininkų kliafos išnaudojimą, pavergimą kitų tautų ir steigimą savo tautiškos biurokratijos, ten mes turime jį pasmerkti ir taipgi vesti kovų prieš jį.

3. Amerikos lietuvių nacionalistų skelbiamąjį nacionalizmą, kuris klaidina, sulaiko nuo kliafinio susipratimo ir išnaudoja lietuvius darbininkus, mes pasmerkiame ir nutariame vesti kovų prieš jį, aiškindami Amerikos lietuviškai kalbančiam visuomenei apie mūsų nacionalistų darbus ir klaidas.

LSS. VI-to Susiv. Rinktoji K-ja Rezoliucijos Parašymui: Phil'a, Pa. Aug. 16, 11.

A. C. Herman—Purvis.

Chicago, Ill. » 19, 11.

A. Žagaras.

Pittsburg, Pa. » 23, 11.

J. Baltrušaitis.

Apie šios rezoliucijos tinkamumą ar netinkamumą diskusijoms organas bus atdaras iki spalio [October] 20 š. m.

Jei rastųsi kokie pataisymai, tai siųskite C. Sekr. adresu.

2, IX, 11.

LSS. Centro Sekretorius Aug. Purvis.

Trumpa apžvalga protokolo VI-to LSS. susivažiavimo.

Nuo V-to iki VI-tam LSS. susivažiavimui praėjo lygiai dveji metai; taigi, rodos, užteko laiko prisiruošti prie jo. Vienok, perskaičius protokolą VI-to LSS. susivažiavimo, tuojaus pasirodo, jog prastai tebuvo rengtasi prie susivažiavimo.

Susivažiavimas, kuris tęsėsi tikrai keturias dienas, negalėjo viską nuodugnai išrišti į tokį trumpą laiką, ir todėl nekurie klausimai išrišta tikrai paviršium, o nekurie taip, kad susivažiavimui vertėtų užrausti.

VI susivažiavimas nemokėjo pasistatyti savo taip, kaip priderėtų seimui ar parlamentui, kuriame turėjo gimi įstatymai. Susivažiavimas neužtektinai laikėsi parlamentariškų taisyklių. Jis rupinosi išrišti visus jam priduosus klausimus, svarstė viską iš eilės, ar tai būtų svarbus klausimas ar menkas — ar verta, ar neverta svarstyti. Reiškia, medega neat-sakančiai buvo paduota susivažiavimui.

Iš protokolo pasirodo, kad šale politiško klausimo rišosi ekonomiškas, šale ekonomiško — techniškasis; skaityta raportas komisijos, tai vėl viskas atbulai...

Paimkime kad ir antrą sesiją: Visupirmu svarstyta svarbus grynai politiškas klausimas: «įnešta ir svarstyta apie prigulėjimą prie LSS. tokių narių, kurie turi kokį-nors valdišką darbą...»; o po tam vėla imtasi už techniško, kuris, be abejonės, palyti finansinę Sąjungos pusę: «nutarta užvesti ir atspausdinti vienodas finansų knygas kuopoms ir centrališkam sekretoriui...» Toliaus vėla rišasi dideliai svarbus politiškas klausimas: «visapusiški svarstymai klausime LSS. prisidėjimo prie anglų Socijalistų Partijos». Ant galo gvildena grynai finansišką klausimą. Ir taip tęsėsi visas susivažiavimas.

Dabar žodelis kas link raportų.

Pati forma raporto paprastai esti trumpa, o turinys platus, gilus ir aiškus. Geras raportas turi buti veidrodžiu, kuriame atspindi geros ir blogos pusės organizacijos arba draugijos. Teisybė, buvo ir keliatas gerų raportų. Bet tarp pri-

imtų raportų buvo ir tokių, kuriuos negalima lyginti prie raporto: Pažvelgime į raportą drg. Purvio, C. sek.*). Jo raportas, pagal ištestą formą ir savo turinį, greičiau panašus į encykliką arba patarimą: «reikia konstitucijos, nereikia veikiamojo komiteto... Susivaziavimas lai sprendžia iš organo apie darbus sekretoriaus arba komitetų...», tai vėl: «skaitlinės lai kalba», bet ką kalba skaitlinės ir ką spręsti iš organo apie komitetus, sekretorius visiškai užtyli.

Raportas drg. Smelstoriaus dėlei ypatingumą tapo atmetas, o vienok privalėjo būti priimtas, kaip dokumentas; ir šiandien sąjungiečiai jau galėtų žinoti, ką sąprotavo drg. Smelstorius savo raporte.

Nors formaliskumas (prisilaikymas tam tikros tvarkos. Red.) mažai kenkė susivaziavimui, bet visgi trukdė ir gaisino darbą.

* * *

Susivaziavimai savo sprendimuose turi būti labai atsargūs, nes nuo rimtumo ir taktikos kiekvieno susivaziavimo priguli pačių susivaziavimų ir organizacijos ateitis. Jei referendumas atmetų susivaziavimo nutarimus, tai dar sunkiau bus sekantis susivaziavimas sušaukti. Juk ir šeštas susivaziavimas per draugų netaktiškumą buvo užvilktas dvejus metus. Į susivaziavimą reikia žiūrėti, kaip į parlamentą, nes kiekvienas draugijos arba organizacijos seimas arba susivaziavimas yra miniaturoje (mažoj formoj) parlamentas; todėl mūsų susivaziavimui nepriderėjo svarstyti klausimai nei paviršium, nei vienpusiškai, o juo mažiau gvildinti ypatingumus ir užimti rolę teisdariškos institucijos. «Kovos» darbininkų dalykas negalėjo būti svarstomas susivaziavime, o dar mažiau tegalėjo susivaziavimas teisti juos. Vienok, pasiremiant ant dokumentų, susivaziavimas turėjo pilną teisę padaryti įstatymą kas link vidurinės tvarkos «Kovos» redakcijoje ir spaustuvėje. Susivaziavimuose turėtų būti žiurima į visus draugus lygiai, bešališkai. Vienok VI susivaziavimas, pasiremiamas ant S.P. konstitucijos**) tuloms ypatoms suteikia privilegijas (II sesija susivaziavimo) «...negali prigulėti prie LSS., vienok, kurie valdvietes atsiekia per mokslą, išduodami «Civil Service» arba kitą kokį egzamina, kur prigulėjimas į partijas nelošia jokios rolės, turi pilnas teises L.S. Sąjungoj»***). Mat, patentuotas protas (atskirkite protą nuo

*) Sulyg abelnos nuomonės, drg. Purvio raportas buvo nuosekliausias iš visų raportų, skaltytų susivaziavime. Gerbiamam šio straipsnio autoriui nurodome paskaityti kad ir Proceedings. National Congress of the Socialist Party, arba Parteitag'o (Vok. Soc.-Dem. partijos) protokolus, o jis pamatys, kad drg. Purvio raportas parašytas, kaip reikia.

Red.

**) Konstitucija S. P. jokiū autoritetu Sąjungai, o ypač susivaziavimui, negali būti, nes ji yra ant greito padaryta, jaunai ir dar silpnai(?) S. P., kuri netoliaus(?) yra nužengusi už LSS.

Autorius.

**) Turbut, šia gerb. autorius, nežinia dėlko, tyčia nori klaidinti skaltytojus; nes jis, paduodamąs ištrauką iš protokolo, praleidžia svarbiausius punktus, kuriuose aptariama, kada ypatos gali užimti valdiškus urėdus, o kada ne. Štai kaip ištiesai protokole skamba tas aptarimas:

„Nutarita, kad, pasiremiant Socialist Partijos konstitucija, visi tokie viršinininkai, kurie atsiekia tokį urėdą, parduodami svetimos partijos savo balsus arba kurie gauna tokius darbus, kaip atlyginimą už jų pasidarbavimą minėtoms partijoms, negali prigulėti prie LSS. Vienok, kurie valdvietes atsiekia per mokslą etc. (kaip ir autorius ištraukoj).“

Red.

parsidavimo. Red.) turi turėti didesnę galę, negu žmogus pasiekęs augstą laipsnį kultūros pats per save.

Kiekvienas organizacijos stovis šioje gadyneje daigian sia priguli nuo jos finansų). Jeigu finansai stovi gerai, tąsyk organizacija tvirta, o jeigu blogai, tai organizacija silpna.

Sąjungos finansai jau seniai betvarkėje ir juos sutvarkyti negalima buvo, kadangi administratorius nebuvo atsakomybėje. Jeigu jis matė, kad blogai su finansais, tai skubino galus užkavoti ir, organe pagarsinęs savo rezignaciją, su ironija nusišypso, metęs, taip vadinamas, knygas į kampą.

Kiek laiko atgal dr-gė Račiūtė straipsnyje «Kova» arti krizio» nupiešė labai apgailėtiną padėjimą S-gos finansų (N41 «K.» 1910 m.). Tuojaus po dr-gės Račiūtės straipsniu pasirodė trumpas pranešimas buvusio administratoriaus, kad netaip jau blogai su «Kovos» finansais, kaip draugė Račiūtė praneša. Dėl finansų «Kova» galinti gyvuoti.

Buvęs administratorius atsakė dr-gei Račiutei, neparemdamas savo atsakymo jokiais faktais, ir, žinoma, sunku buvo atspėti, kame yra paslaptis. Bet šiandien drg. Žymonto raporte aiškiai parodyta, kad į pusę metų administracija suspėjo atmokėti \$237.83 skolų. Sako: «Nors išlaidos pasididino, bet Sąjunga dabar dėlei finansų gali gyvuoti ramiai». Daugiau nieko nebegalima nei norėti nuo administratoriaus: be pašalinės pagalbos finansai sutvirtėjo.

Tokiu budu svarstymas (VIII sesijos) apie proporcionališką išmokėjimą skolų buvo nereikalingas. Po administratoriaus raportui apie skolas susivaziavimas dykai gaisino laiką; nes finansai stovi gerai. Po kiek laiko S-gos skolos noroms-nenoroms turi sumažėti. Vienok susivaziavimas uždeda proporcionališką skolų išmokėjimą, nepaisedamas nukrypusio gyvenimo Amerikoje. Skolų klausimo išrišimas užsibaigė labai prastai, vien patvirtinta komisijos patarimas, «reikia knygvėdzio ir 9 dol. į savaitę». Knygvėdzys turėti yra gerai, bet nesimato, kad jisai būtų butinai reikalingas. Administratorius vienas sąžiniškai ir atsakančiai atliko darbą.

Organizacijų finansai opus dalykas, todėl susivaziavimui reikėjo galvoti apie finansus truputį giliau ir rimčiau, o ne paviršium.

Juozas Kačergis.

Prieš proporcionališką skolų išmokėjimą.

LSS. 33. kp. Binghamton, N. Y. nepaprastame savo susirinkime, 20d. rugpjūčio apkalbėjome VI-to susivaziavimo nutarimus. Visus priėmėme, išskiriant tik VIII sesijos par. 15, kur yra pasakyta: «kad Sąjungos skolas apmokėti, proporcionališkai paskirstant visiems S-gos nariams». Su šiuo nutarimu mes nesutinkame, kadangi jis gali nubaidyti naujai įstojančius narius, ir būtų neteisinga užkrauti mokesčius tokiems nariams, kurie neseniai prisirašė prie S-gos, nes ta skola yra užsitraukusi nuo senesnių laikų, kada da ir mę gal, neprigulėjome.

Sek. M. Rainiutė.

Rusiškai-Amerikoniška LINIJA

Vienatine be persedimo tarp Amerikos ir Liepojaus (Rusija).

8 1/2 d. Rotterdamą	11 1/2 d. Liepoją
III Klesa \$29.00	III kl. \$30.00
II Klesa 45.00	II klesa 47.00
I Klesa 52.00	I klesa 62.00

Reikalaujant smulkesnių žinių kreipkitės pas mūsų agentus arba pas Generališkąjį agentą.

A. E. Johnson & Co.
Gen. Pass. Agent
27 Broadway New York.

**Brolų Yalovičių :: :: ::
:: Tris lietuviškos aptiekos**

307--9 Joseph av. ir 1031 Hudson av
Yra tai vienintelės aptiekos, kur galite susikalbėti lietuviškai Duodame sąžiniskus patarimus veltui, taipgi sutalsome gyduoles už žemesnę prekę, negu kitur. ::
Yalovich Bros. Drug Co.
Rochester, N.Y.

PARDUODU LAIVAKORTES

Ir slunčių pinigų. Atlieku visokius spaudos darbus. Užrašau lietuviškus laikraščius. Turiu agentūrą apsaugos nuo ugnies. Prilimu pinigų taupinimui

P.M.KAITIS
narys 81 kp. LSS. ir 15-os wardos Soc. Partijos
1607 N. Ashland ave., Chicago, Ill.

Knygėlė ūkėsystės popieroms

Arba kaip tapti Suv. Valst. piliečiu. Pats vardas jau atsako už ją, todėl daug nereikia aiškinti. Prekė tik 25c. Reika laujantiems daugiau, nuleidžia ma nuošimtis. Atsišaukite į «Kovos» Administraciją.

**JAUNI VYRAI
SENI VYRAI
VIDURAMŽINI VYRAI**

Vyrai kurie žada apsivesti— vyrai ligoti— vyrai kurie budamė neprotingi dasileida perviršumą— vyrai nusilpnei, nerviški, sunaikinti ir kurie sulaukie amžio, katram negale pynai nauduoti priimnoma gamtos,— **vysi tie vyrai tur pareikalauti viena iš tuo knygu.**

Ta knyga pasakis keip vyrai sunaikin sava sveikata, keip jie igaua ligas ir kodiel jie netur apsivesti budame tame padeime.

Ta knyga teip-gi pasakis suprantamoje kalboje keip vyrai kurie tur **Užnuodijima kraujo, arba syfill, Triperi, arba gonorrhoea, Nusilpnelma, Abelną pragaišti špeku, Pragaišti gvybės sky-stimo, Naktinius ni beglmus, Rheumatizma, Organiškas ligas, Pylva, Kepenu, Pustlės ir Inkštu ligas,** gali but galiutinau išgydyti sava nuomusė, privatnai ir slapta, su mažais kaštais.

Tukstančiai vyrų atgava sava tobulą sveikatą, spēkas ir stiprumą per pagelbą tuos knygos. Ji ira krautuė žinios ir talpina šiam tykrus slaptibes, kurios vyras turi žinoti. Netrotikiet sava pilingu mokiedami už prastus, bevertės, vaistus iki kolaik neperskaitisti šitą knygą Ji pasakis kodiel jus kentėti ir keip gulet galiutinau išgydyti. Atmink, jog ta knyga yra duodama **VYSAI DYKAI.** Męs užmokam ir pačta. Išrašik aiškeie sava varda, pavarde ir adresą ant šio kupona ir išsiusk ji mums šendena.

**Kuponas dykai gautos knygos.
Siusk ji šendena.**

**DR. JOS. LISTER & CO.
L. 303, 22 FIFTH AVĖ., CHICAGO.**

Godotini: Aš esu užinteresuotas jusu pasiuliminui dykai siunstos knygos ir norečiau, jog jus išsiustumet man vieną iš tuo knygu.

Vardas ir pavardė.....
Adresas.....
Stejtas.....

**50,000
KNYGU
DYKAI DIEL VYRU.**

:: Mokykis būt barberiu ::

Gallima išmokti per 4 ar 6 nedėlias. Kaštoja tik \$30. Męs duodame nočynas. Tas amatas geras visam sviete. Būsi savo bosu. Aple daugiau rašyk arba atėik

Nosokofs' Barber School
1405 Penn Ave.,
Pittsburg, Pa. Dept. K

Kelstone Phone Main 14-28.
Bell Phone Lombard 2506 A.
Dr. Philip ROVNO
423 Pine st. PHILAD., PA.
Priėmimo valandos:
Nuo 10 ryto iki 3 P.M. Nuo 6 iki 8 vak.
Galima susikalbėt rusiškai ir lenkiškai.

**"No Work-No Pay"
The Workingman's
Problem**

Jis tik įsenino šaltį ir paskui turejo gulėti per savaites

**DR. RICHTER'S
Pain-Expelleris**
prašaljs pavojingus susirgimus jeigu vartosi su laiku pagal nurodymų, ant dėžutės; 25c. ir 50c. už bonką. Žiūrėk ant Inkaro ir vardo ant dėžutės.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl St., New York.
Richter'io Congo Piliės yra geros nuo viduriai sukietėjimo. 25c. ir 50c.

SPECJALIŠKAS GYDYTOJAS

Dr. B. Ulanski M.D.

Seniai baigęs daktarišką mokslą **MEDICO-CHIRURGIŠKOJ KOLEGIJOJ,** Philadelphia, Pa. ir **Baltimorės Medikališkoj Kolegijoj,** Baltimore, Md., kur vietinė ir valstijos valdžia užregistravo. Dabar jis atidarė naują ofisą po numeriu:

.....418 So. Broad st., Philadelphia, Pa. ....

Kiekvieną išgydysiu: nuo reumatizmo, skaudėjimo kaulų, nugarkaulio, šonų; visokių kraujo ligų, užkietėjimo vidurių, negalėjimo valgyt, išbėrimų ant kūno, niežų, visokių dedervinių, silkinimo plaukų, skaudėjimo galvos, širdies ligų, inkstų, plaučių, kepenų, nerviškių ligų, nemiegojimo, neuralgijos, greito nuilsimo, sunklo kvėpavimo, persišaldymo, visokių slogų ir kitokių naikinančių sveikatą ligų. Taipgi išgydysiu visokias moterų ligas

Prilma ligonius: ryte iki 11 val.; nuo 1 iki 3 val. po pietų; vakare nuo 6 iki 8 val. Dykai prilma ligonius Dr. B. Ulanskis tik biednus kiekvieną pėtnyčią, nuo 2 val. po pietų iki 9 val. vakare, savo ofise:
418 S. Broad st. Philadelphia, Pa.

Geriausiai gydo visokias vyrų ir moterų ligas ir prie to yra geras specialistas. Gydo su pagelga naujausiat išrastų instrumentų ir elektriškių prietaisų. Kas ypatis kai negali pribūti, lai rašo laišką adresu:

Dr. B. Ulanski, 418 So. Broad st., Philadelphia, Pa.

Arba lai telefonuoja: Bell, Spruce 43-55. Greitai gausite daktarišką pagelbą ir busite laimingi.